

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2016

Miroslav Březina

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií

Vzdělávání zdravotnických záchranářů v Pardubicích

Miroslav Březina

Bakalářská práce

2016

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Miroslav Březina**
Osobní číslo: **Z13146**
Studijní program: **B5345 Specializace ve zdravotnictví**
Studijní obor: **Zdravotnický záchranář**
Název tématu: **Vzdělávání zdravotnických záchranářů v Pardubicích**
Zadávací katedra: **Katedra klinických oborů**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Studium literatury, sběr informací a popis současného stavu řešené problematiky.
2. Stanovení cílů a metodiky práce.
3. Příprava a realizace výzkumného šetření dle stanovené metodiky.
4. Analýza a interpretace získaných dat.
5. Zhodnocení výsledků práce.

Rozsah grafických prací: dle doporučení vedoucího
Rozsah pracovní zprávy: 35 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

1. DVOŘÁČEK, David. Historie zdravotnické záchranné služby v ČR [online]. 2010, [cit. 2015-03-27]. ISSN 1212-1924. Dostupné z: http://urgentnimedicina.cz/casopisy/UM_2010_01.pdf.
2. VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2014, 189 s. ISBN 978-80-246-2477-8.
3. VÝROČNÍ ZPRÁVA FZS za rok 2014 [online]. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2015 [cit.: 2016-01-05]. Dostupné z: <https://dokumenty.upce.cz/FZS/uredni-deska/zakladni-dokumenty/vyrocnizpravy/vz-cinnost-2014.pdf>.
4. VÝROČNÍ ZPRÁVA ZZS za rok 2014 [online]. Pardubice: Zdravotnická záchranná služba., 2015 [cit.: 2016-01-05]. Dostupné z: <http://www.zzspak.cz/soubory/q>.
5. Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). In: Sbírka zákonů. 4. 2. 2004.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Eva Hlaváčková, Ph.D.
Katedra klinických oborů

Datum zadání bakalářské práce: 1. prosince 2014

Termín odevzdání bakalářské práce: 9. května 2016

prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc.
děkan

L.S.

Mgr. Jan Pospíchal
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 29. února 2016

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 5. 5. 2016

Miroslav Březina

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bych chtěl poděkovat vedoucí mé práce Mgr. Evě Hlaváčkové, Ph.D., za její znalecké rady a čas, který mi věnovala při tvorbě této práce. Významné poděkování patří všem respondentům, kteří si na mě našli čas a velkou měrou pomohli k vytvoření této práce. Dále bych velmi rád poděkoval svojí rodině, která za mnou stála celé ty roky studia a podporovala mě.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá vzděláváním zdravotnických záchranářů v Pardubicích. Je rozdělena na část teoretickou a na část praktickou. Teoretická část práce se zabývá historickým vývojem zdravotnické záchranné služby v České republice a v Pardubicích. Shrnuje legislativu, která upravuje podmínky pro vzdělávání zdravotnických záchranářů na vysokých školách. Praktická část je zaměřena především na rozhovory se zakladateli oboru Zdravotnický záchranář a studentem prvního ročníku oboru. Praktická část bakalářské práce zahrnuje cíle práce, výzkumné otázky a vyhodnocení výsledků.

KLÍČOVÁ SLOVA

zdravotnický záchranář, vzdělávání, Pardubice, historie

TITLE

The Education of Paramedics in Pardubice.

ANNOTATION

This thesis deals with the education of paramedics in Pardubice. It is divided into theoretical and practical part. The theoretical part deals with the historical development of emergency medical services in the Czech Republic and in Pardubice. Summarizes the legislation, which regulates the conditions for the education of paramedics at universities. The practical part is focused primarily on interviews with the founders of the field of Paramedic and first-year student in field of. The practical part includes the goals of this work, the research questions and evaluate the results.

KEYWORDS

paramedics, education, Pardubice, history

OBSAH

ÚVOD.....	12
CÍLE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	13
I TEORETICKÁ ČÁST.....	14
1 VÝVOJ ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY.....	14
1.1 Historie zdravotnické záchranné služby na území České republiky	14
1.2 Přehled historického vývoje zdravotnické záchranné služby v datech.....	17
1.3 Současná zdravotnická záchranná služba v České republice	17
2 VÝVOJ ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY V PARDUBICÍCH.....	18
2.1 Historie zdravotnické záchranné služby v Pardubicích	18
2.2 Současnost zdravotnické záchranné služby v Pardubicích	19
3 LEGISLATIVA.....	20
3.1 Podmínky pro vzdělávání zdravotnických záchranářů na vysokých školách	20
3.2 Zdravotnická záchranná služba	21
3.3 Výjezdové základny a výjezdové skupiny	21
3.4 Odborná způsobilost k výkonu povolání zdravotnického záchranáře	22
3.5 Činnost zdravotnických pracovníků po získání odborné způsobilosti	23
4 VZNIK A VÝVOJ FAKULTY ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ UNIVERZITY PARDUBICE.....	25
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
5 METODOLOGIE.....	29
5.1 Výchozí fáze výzkumu	29
5.2 Výběr účastníků.....	29
5.3 Hlavní údaje o oslovených respondentech.....	30
5.4 Setkání s respondenty	31
6 ANALÝZA DAT.....	32
6.1 Rozhovory s respondenty.....	32
6.1.1 Rozhovor s Prof. MUDr. Arnoštem Pellantem, DrSc.....	32

6.1.2	Rozhovor s Mgr. Janou Škvrňákovou, Ph.D.	36
6.1.3	Rozhovor s Bc. Alešem Malým, DiS.	41
6.2	Statistiky – vývoj počtu studentů na Fakultě zdravotnických studií Univerzity Pardubice.....	47
6.3	Statistiky – vývoj počtu studentů – obor Zdravotnický záchranář	50
6.4	Vývoj oboru Zdravotnický záchranář na Fakultě zdravotnických studií v Pardubicích.	52
6.4.1	Charakteristika studijního oboru Zdravotnický záchranář na Fakultě zdravotnických studií v Pardubicích.....	52
6.4.2	Vzdělávání Zdravotnického záchranáře	53
6.4.3	Porovnání teoretické přípravy oboru Zdravotnický záchranář	55
6.4.4	Porovnání kurzů oboru Zdravotnický záchranář	61
6.4.5	Státní závěrečné zkoušky oboru Zdravotnický záchranář.....	62
7	DISKUZE	63
8	ZÁVĚR.....	68
9	POUŽITÁ LITERATURA	70
10	PŘÍLOHY	75

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Tabulka 1	Vývoj celkového počtu studentů Fakulty zdravotnických studií mezi lety 2002 až 2014.....	47
Tabulka 2	Vývoj přihlášených, přijatých a zapsaných uchazečů o studium na Fakultě zdravotnických studií.....	49
Tabulka 3	Přehled počtu přihlášených uchazečů na Fakultě zdravotnických studií a uchazečů o obor Zdravotnický záchranář.....	50
Tabulka 4	Vývoj přihlášených, přijatých a zapsaných studentů do oboru Zdravotnický záchranář.....	51
Tabulka 5	Počet absolventů oboru Zdravotnický záchranář.....	52
Tabulka 6	Přehled předmětů prvního semestru oboru Zdravotnický záchranář pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014.....	56
Tabulka 7	Přehled předmětů druhého semestru oboru Zdravotnický záchranář pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014.....	57
Tabulka 8	Přehled předmětů třetího semestru oboru Zdravotnický záchranář pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014.....	58
Tabulka 9	Přehled předmětů čtvrtého semestru oboru Zdravotnický záchranář pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014.....	59
Tabulka 10	Přehled předmětů pátého semestru oboru Zdravotnický záchranář pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014.....	60
Tabulka 11	Přehled předmětů šestého semestru oboru Zdravotnický záchranář pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014.....	61
Obrázek 1	Prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.	30
Obrázek 2	Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D.	30
Obrázek 3	Bc. Aleš Malý, Dis.	31
Obrázek 4	Vývoj celkového počtu studentů Fakulty zdravotnických studií mezi lety 2002 až 2014.....	48

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ARO	Anesteziologicko-resuscitační oddělení
ČR	Česká republika
ČSČK	Československý červený kříž
FZS	Fakulta zdravotnických studií
IZS	Integrovaný záchranný systém
KZOS	Krajské zdravotnické operační středisko
LSPP	Lékařská služba první pomoci
RLP	Rychlá lékařská pomoc
RV	Rendez vous
RZP	Rychlá zdravotnická pomoc
ÚZS	Ústav zdravotnických studií
ZZ	Zdravotnický záchranář
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

ÚVOD

Postupem času se svět mění a s ním se mění vše, co je uvnitř něho. Změnami tedy prochází i profese zdravotnického záchranáře. Historie zdravotnické záchranné služby v České republice se začíná datovat kolem roku 1792. Od této doby učinila zdravotnická záchranná služba neuvěřitelný pokrok a to ještě není s vývojem u svého konce, stále progreduje. Jak se v průběhu let vyvíjela práce a pracovní náplň záchranáře, šly ruku v ruce s vývojem i kompetence, vybavení a v neposlední řadě i potřeba a úcta k záchraně lidského života. K rostoucí potřebě respektu lidského zdraví, v tomto případě v přednemocniční péči, muselo dojít k velkému nárůstu lidí se vzděláním v tomto oboru. Zpočátku začaly vznikat školící kurzy, které přešly do dnešní podoby vysokoškolského oboru, ten je zakončen získáním bakalářského titulu. Ze studenta se tak po úspěšném absolvování stává vystudovaný, proškolený profesionál, který je platným zdravotnickým záchranářem.

Teoretická část práce popisuje vznik, historii a současnou podobu zdravotnické záchranné služby na území České republiky. Dále pak historii, nynější podobu zdravotnické záchranné služby v Pardubicích a v neposlední řadě vznik a vývoj Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice. To vše je podloženo platnou legislativní úpravou, která se vztahuje k oboru Zdravotnického záchranáře.

Praktická část se zaměřuje na analýzu dokumentů, obsahující informace o založení oboru Zdravotnického záchranáře na Fakultě zdravotnických studií Univerzity Pardubice a jeho současnou podobu. Součástí jsou rozhovory uskutečněné s pamětníky a zároveň zakladateli nově otevřeného oboru a dále s jedním z jeho prvních absolventů. Každý rozhovor je důkladně rozebrán a následně analyzován v diskuzi.

Téma bakalářské práce bylo vybráno záměrně, především na základě osobního vztahu k Pardubicím, úcty k historii a zájmu o daný obor a problematiku. Otázka vzniku povolání zdravotnického záchranáře, jeho potřebného vzdělání a nezbytných znalostí, které musel záchranář vědět v minulosti a kterými musí disponovat v současnosti, stála za výběrem tématu. Povolání zdravotnického záchranáře je v dnešní době považováno za jedno z nenahraditelných a zároveň rizikových povolání. Záchranáři denně zachraňují životy mnoha lidem, kteří se na ně spoléhají, potřebují je. Důležitost a potřeba záchranářů se odráží do požadavků na studijní plány, studenti to tak nemají při studiu lehké, škola je totiž musí dostatečně připravit na výkon jimi zvoleného povolání a udělat z nich pravé profesionály svého oboru.

CÍLE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cíle teoretické části

1. Zachytit klíčové momenty v historickém vývoji zdravotnické záchranné služby na území České republiky a v Pardubicích.
2. Shrnout legislativu, která upravuje podmínky pro vzdělávání zdravotnických záchranářů na vysokých školách a činnost zdravotnické záchranné služby.
3. Popsat vznik a vývoj Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice.

Cíle praktické části

1. Popsat okolnosti vzniku a rozvoj studijního oboru Zdravotnický záchranář na Fakultě zdravotnických studií Univerzity Pardubice. Porovnat pohled pedagogů (zakladatelů studijního oboru) a studenta z ročníku prvních absolventů.
2. Sledovat vývoj počtu uchazečů, studentů a absolventů oboru Zdravotnický záchranář od roku 2008.
3. Porovnat vývoj náplně studijního programu od roku 2008 do současnosti.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 VÝVOJ ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Zdravotnická záchranná služba (dále jen „ZZS“) ušla od svého založení již dlouhou cestu. S vývojem času a zdravotnictví obecně se její podoba postupně transformovala až do současné podoby. Následující kapitoly zachycují nejdůležitější momenty v historickém vývoji ZZS na území České republiky (dále jen „ČR“) a její současnou podobu.

1.1 Historie zdravotnické záchranné služby na území České republiky

Na území ČR byla roku 1792 zřízena stanice první pomoci v Praze, díky činiteli Karlovy univerzity Vojtěchu Vincenci Čadovi. Už v té době byl záchranný ústav vyzbrojen různými záchrannými pomůckami a přístroji. Tehdejší záchranáři dostávali za záchranu raněných odměnu z městské, zemské i státní pokladny a jejich jména byla s pochvalou zveřejňována na úředních tabulích. Koncem 18. století začaly první pokusy o zorganizování záchranné služby v Praze. V roce 1798 byla založena „*Humanitní společnost pro záchranu zdánlivě mrtvých a v náhlém nebezpečí smrti se ocitnuvších*“ (Vilášek, 2014, s. 53), pod vedením jednatele Alberta Vincence Zardy, který byl doktorem filosofie a lékařského umění, emeritním profesorem policejní medicíny a členem Royal Human Society v Londýně. (Vilášek, 2014)

Dne 8. 12. 1857 byla založena nejstarší záchranná služba ve střední Evropě a to Pražská s 36 dobrovolnými členy. Členové družstva byli označeni červeno-bílou stuhou na levé paži, později sborovým znakem a uniformou. Dne 22. 10. 1890 byla zprovozněna v dolní části Václavského náměstí v Praze první „Ochranná (záchranná) stanice“ s nepřetržitou službou, byly schváleny stanovy a získány první dopravní prostředky, což byl dřevěný vůz tažený koňmi. K vybavení povozu s dvěma koly, nazývané jako ambulanční vozy, patřily: kočáry, nosítka a sedačky, v nichž se nosili nemocní. Ochranný sbor Praha v roce 1891 tvořilo 12 lékařů a 30 mediků, kteří měli k dispozici 2 ambulanční vozy, 1 operační stůl, různé chirurgické nástroje, obvazy a další nejmenované pomůcky. Podobné sbory byly zakládány po vzoru Prahy od roku 1858 v Rumburku, Opavě a Olomouci. Následující ochranné sbory, v království Českém, byly založeny k datu 1. 11. 1891 v České Kamenici, Kamenickém Šenově, Chebu, Karlových Varech, České Lípě, Mimoňi, Jiřetíně, Mostě a Maršově. Začátky Dobrovolného

zdravotního sboru – Záchraná stanice města České Budějovice jsou datovány kolem roku 1923, Praha – Vršovice 1929. (Vilášek, 2014)

O záchranou službu pečovali v českých zemích obecní strážníci a větší průmyslové závody zřizovaly vlastní záchrané sbory. Od roku 1925, na základě dohody s ministerstvem národní obrany a za finanční podpory Ministerstva veřejného zdravotnictví, začíná Československý červený kříž (dále jen „ČSČK“) vytvářet celostátní síť automobilních záchraných stanic. Automobily se tak staly nedílnou součástí přepravy zraněných a nemocných osob při poskytování první pomoci. Ministerstvo národní obrany přidělovalo speciální automobily ČSČK za podmínky, že v případě mobilizace a válečného ohrožení republiky je ČSČK vrátí zpět pro potřeby armády. Spolek ČSČK v Třebíči se stal úplně prvním spolkem, jemuž bylo vojenské vozidlo přiděleno. Na konci roku 1927 fungovalo celkem 45 automobilních záchraných stanic ČSČK, z toho 17 stanic bylo v Čechách, 23 na Moravě, 4 na Slovensku a 1 v Podkarpatské Rusi. Tyto stanice disponovaly s celkovým množstvím 66 automobilů, kdy 33 z nich bylo vojenských a 33 civilních. Počet automobilových stanic se časem zvyšoval, až v roce 1936 bylo možné nalézt na území republiky 120 automobilových záchraných stanic se 190 sanitními auty. Dne 5. 8. 1940 byl ČSČK zakázán a zdravotnickou službu v celé šíři převzali hasiči ve spolupráci s Ústředím obcí, měst a okresů. Koncem roku 1946 se podařilo v Čechách obnovit celkem 40 záchraných stanic ČSČK s 90 vozidly. (Vilášek, 2014)

V roce 1948 došlo ke změně v dopravě pacientů, kdy tuto službu opět přebírá ČSČK s oficiálním názvem Zdravotnická dopravní služba. Výjezdů se účastnili pouze řidiči, kteří nebyli žádní specialisté, později se k nim připojili dobrovolní zdravotníci s výcvikem, kteří byli zároveň členy ČSČK. V případě potřeby lékaře bylo nezbytné pro něj nejdříve dojet na příslušný obvod nebo dokonce do nemocnice. Pacient se na místě neléčil, pouze se rychle naložil a odvezl k vyšetření a záchraně života do nemocnice. ČSČK neplnil úlohu záchrané služby tak, jak ji známe v dnešní době. ČSČK vykonával spíše funkci dopravní služby, jeho náplní tedy bylo pacienty co nejrychleji dopravit k odbornému vyšetření na příslušné místo. (Vilášek, 2014)

V roce 1952 proběhla transformace zdravotnictví. Vznikly tak ústavy národního zdraví (krajské a okresní). ČSČK musel poskytnout 804 sanitních vozidel, což znamenalo, že přišel o Zdravotnickou dopravní službu. Současně to mělo negativní dopad na celkem 392 stanic Červeného kříže, které poskytovaly první pomoc na vesnicích. I tyto stanice zanikly. Dne 24. 6. 1952 byly Ministerstvem zdravotnictví vymezeny stanice záchrané služby.

Neodkladnou péči (lékařskou službu první pomoci) v menších městech obstarávali na základě vyhlášky ministerstva obvodní lékaři a sestry. Charakteristickým modelem v 50. – 70. letech byla výjezdová skupina složená z 1 až 2 řidičů a lékaře. K dispozici měli obyčejný sanitní vůz, často pouze s lékovým kufrem. Dispečink tvořila jen jedna dispečerka dopravy nemocných a raněných nebo vrátná z vrátnice. V prosinci roku 1974 začalo Ministerstvo zdravotnictví vytvářet podle metodického opatření koncept ZZS. Od roku 1978 byla činnost ZZS spjata s anesteziologicko – resuscitačními odděleními (dále jen „ARO“), která se osamostatňovala od chirurgických oborů. Během dne vyjížděli na výjezd lékaři z ARO, traumatologických i jiných ambulancí. O devět let později, tedy v roce 1987, bylo založeno na letišti v Praze Ruzyni stanoviště letecké záchranné služby. Jednalo se vůbec o první leteckou záchrannou službu na území tehdejšího Československa. V tom samém roce se v Praze poprvé objevil systém fungování ZZS v podobě tzv. Rendez vous (dále jen „RV“). (Dvořáček, 2010; Vilášek, 2014)

Zásadním zlomem v budování a organizaci záchranných služeb se stala vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 434/1992 Sb. o zdravotnické záchranné službě, jež vešla v platnost 1. 1. 1993. Díky tomu začaly vznikat samostatné organizace záchranné služby a došlo tak k osamostatňování středisek záchranné služby a jejich následné vydělení z nemocnic. Vyhláška mimo jiné nově sestavila zásady výstavby sítě ZZS, která by měla zabezpečit dostupnost přednemocniční neodkladné péče a její poskytnutí do 15 minut od přijetí tísňové výzvy. Časový údaj 15 minut ovšem neplatil pro případy, které byly vyhodnoceny jako případy zvláštního zřetele. Dne 1. 1. 1993 nabyla vyhláška platnosti a na jejím základě začalo fungovat 10 Územních středisek záchranné služby s posádkami v systému rychlé lékařské pomoci (dále jen „RLP“) a lékařské služby první pomoci (dále jen „LSPP“). Vše fungovalo pod správou Ministerstva zdravotnictví. (Vilášek, 2014)

1.2 Přehled historického vývoje zdravotnické záchranné služby v datech

První zmínky o záchranné službě se objevily již v 19. století. Od té doby podstoupil systém ZZS několik velkých změn. Za nejdůležitější změny v oblasti ZZS na území ČR lze považovat (Dvořáček, 2010; Vilášek, 2014):

- rok 1792 – zřízení stanice první pomoci v Praze,
- rok 1798 – založení „Humanitní společnosti pro záchranu zdánlivě mrtvých a v náhlém nebezpečí smrti se ocitnuvších“,
- 8. 12. 1857 – založení záchranné služby v Praze,
- 22. 10. 1890 – zprovoznění „Ochranné (záchranné) stanice“ v Praze,
- od roku 1858 – postupné zakládání ochranných sborů po celé republice,
- od roku 1925 – budování celostátních sítí automobilových záchranných stanic,
- 5. 8. 1940 – převzetí záchranné služby hasiči,
- rok 1948 – vrácení dopravy pacientů zpět ČSČK (nesoucí oficiální název Zdravotnická dopravní služba),
- rok 1952 – transformace zdravotnictví, vznikaly tzv. ústavy národního zdraví,
- 24. 6. 1952 – vymezení stanic záchranné služby,
- od roku 1978 - spolupráce ZZS s odděleními ARO,
- rok 1987 – založení první letecké záchranné služby,
- rok 1987 – zahájení provozu ZZS systémem RV v Praze,
- 1. 1. 1993 – účinnost vyhlášky č. 434/1992 Sb. o zdravotnické záchranné službě.

Za historický vývoj ZZS lze považovat období od 19. století do roku 1993, kdy vstoupila v platnost vyhláška č. 434/1992 Sb. o zdravotnické záchranné službě. (Dvořáček, 2010)

1.3 Současná zdravotnická záchranná služba v České republice

Počínaje dnem 1. 1. 2001 byla ZZS začleněna do integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“). Bylo tak učiněno na základě zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Společně se ZZS byl do IZS začleněn i Hasičský záchranný sbor ČR, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí okresu a Policie ČR. Dne 1. 1. 2003 vzniklo 14 Územních středisek záchranné služby, která jsou zřizována krajskými úřady a na území kraje odpovídají za poskytování přednemocniční neodkladné péče. (Vilášek, 2014)

2 VÝVOJ ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY V PARDUBICÍCH

Níže uvedené kapitoly zachycují významné momenty zdravotnické záchranné služby krajského města Pardubice.

2.1 Historie zdravotnické záchranné služby v Pardubicích

Zdravotnická záchranná služba v Pardubicích vznikla 1. října 1977 jako nezávislé oddělení Okresní nemocnice v Pardubicích. První výjezd se uskutečnil dva dny po založení a to 3. října 1977 ve 13:20 hodin. Celkový počet výjezdů za tento rok byl 1571. K dokumentaci hovorů na telefonní lince 155 přispěla instalace prvního záznamového zařízení v roce 1981. Základ vozového parku tvořil pro posádku RLP od roku 1984 vůz značky Avie. V následujícím roce 1985 byl rozšířen vozový park o druhý vůz značky Avie, jako záložní vůz. V počátcích se nacházela ZZS ve sklepních prostorách Nemocnice Pardubického kraje na oddělení urologie, poté se v roce 1985 přestěhovala do vedlejší budovy chirurgie ve 2. patře na oddělení ARO. (Zemanová, 2011, Univerzita Pardubice)

Druhá výjezdová skupina RLP byla založena v březnu 1990 a pracovala pouze v pracovní dny bez nočních služeb. V prosinci roku 1990 se celé výjezdové stanoviště stěhovalo mimo okresní nemocnici do budovy v Pardubičkách, jenž je místní částí Pardubic. V roce 1992 se konala celostátní konference k 15 letům trvání ZZS v Pardubicích. V tomto roce byla ukončena činnost druhé posádky RLP, kterou nahradila posádka rychlé zdravotnické pomoci (dále jen „RZP“). V roce 1993 bylo založeno oblastní operační středisko a činnost posádek tak řídila operátorka. O dva roky později, dne 1. 9. 1995 byla zprovozněna druhá stálá výjezdová skupina RLP s vozem značky Ford. Jedním z klíčových momentů tohoto roku byl vznik samostatné ZZS okresu Pardubice. V roce 1998 se druhá stálá výjezdová skupina přestěhovala na Duklu, což je další místní část Pardubic. V roce 2001 byla v Pardubicích k dispozici jedna posádka RZP, která pracovala v pracovní dny od 7 do 15 hodin a byla určena převážně k sekundárním převozům mezi odděleními pardubické nemocnice, ale i k převozům mimo nemocnici. (Zemanová, 2011, Univerzita Pardubice)

2.2 Současnost zdravotnické záchranné služby v Pardubicích

Dne 2. listopadu 2006 na základě usnesení zastupitelstva Pardubického kraje, vzniká ZZS Pardubického kraje. MUDr. Marek Obrtel je jmenován generálním ředitelem a začíná realizovat centralizaci čtyř dříve okresních oblastí v jedno celokrajské. V průběhu roku 2007 se celý proces centralizace uskutečnil. Dne 14. května 2008 se otevírá nové operační středisko, dochází tak k připojení oblastních operačních středisek v jedno krajské zdravotnické operační středisko (dále jen „KZOS“) se sídlem v Pardubicích, vedoucím lékařem KZOS byl jmenován MUDr. Otomar Kušička. V roce 2008 se rozšiřuje funkce posádky RZP, která má nepřetržitý provoz a poskytuje neodkladnou péči 24 hodin denně. (Zemanová, 2011, Univerzita Pardubice)

V roce 2014 bylo dle Výroční zprávy ZZS Pardubického kraje celkem 12.340 výjezdů, z toho 8793 výjezdů skupiny RZP, dále 1727 výjezdů skupiny RLP a 1820 výjezdů skupiny RV. (ZZS Pardubického kraje, Výroční zpráva, 2014)

ZZS v Pardubicích má v současné době k dispozici dvě výjezdové základny, jimiž jsou:

- výjezdová základna Pardubičky – 1x RV, 3x RZP (denní směna), 1x RV, 2x RZP (noční směna),
- výjezdová základna Dukla – 1x RLP (denní směna), 1x RLP (noční směna).

V porovnání s předchozími lety má ZZS ve všech oblastech rostoucí tendenci, ať už v počtu zaměstnanců, počtu vozů či počtu ročních výjezdů.

3 LEGISLATIVA

Tak jako téměř vše je v dnešní době usměrňováno zákony, tak i školy, připravující studenty na budoucí povolání zdravotnického záchranáře (dále jen „ZZ“), tak i ZZS se musí řídit platnými zákony, vyhláškami a normami. Vysoké školy připravují budoucí zdravotnické pracovníky v souladu s platnými vyhláškami a zákony, kterými jsou:

- vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání, ve znění vyhlášky č. 129/2010 Sb.,
- zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška č. 42/1999 Sb., o obsahu žádostí o akreditaci studijního programu.

Profesní kvalifikace k výkonu povolání ZZ, činnost ZZS a jednotlivých ZZ by měla být v souladu s platnými zákony a vyhláškami:

- zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě,
- zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování,
- vyhláška č. 296/2012 Sb., o požadavcích na vybavení poskytovatele zdravotnické dopravní služby,
- zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), novelizován zákonem č. 105/2011 Sb.,
- vyhláška č. 55/2011 Sb., kterou se stanoví činnosti zdravotnických a jiných odborných pracovníků, ve znění pozdějších předpisů.

Následující kapitoly věnují pozornost všem důležitým zákonům a vyhláškám, přímo se dotýkající ZZS a ZZ.

3.1 Podmínky pro vzdělávání zdravotnických záchranářů na vysokých školách

Požadavky na studijní programy upravuje vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. Udává mimo jiné i kritérium, že ZZ musí během školní praxe absolvovat minimálně 1500 hodin na ZZS nebo na jednotlivých nemocničních odděleních. Vyhláška dále stanovuje seznam teoretických a praktických oblastí potřebných pro výkon

činnosti jednotlivých zdravotnických pracovníků. Zjednodušeně by se dalo říci, že obsahuje přehled předmětů, které by měly být ve studijních programech vyučovány. Novela č. 129/2010 Sb. zvyšuje rozsah odborné praxe na 1800 hodin. (Česko, 2005)

3.2 Zdravotnická záchranná služba

Základním právním předpisem pro ZZS je zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě ze dne 6. listopadu 2011, s účinností až od 1. dubna 2012. Zákon především upravuje podmínky pro poskytování ZZS, práva poskytovatele ZZS a zároveň i jeho povinnosti. Dále vymezuje povinnosti poskytovatele akutní lůžkové péče v návaznosti na jimi poskytované zdravotnické služby na ZZS. Součástí legislativní úpravy jsou i podmínky sloužící k zajištění připravenosti poskytovatele ZZS pro řešení mimořádných událostí a krizových situací. V §4 jsou zakotveny činnosti, které ZZS realizuje a které ji specifikují. Mezi tyto činnosti lze zařadit mimo jiné nepřetržitý kvalifikovaný bezodkladný příjem volání na číslo 155. Další specifickou činností je vyšetření pacienta, poskytnutí zdravotní péče a nezbytných výkonů směřujících k záchraně života. Výčet činností zahrnuje i třídění osob postižených na zdraví podle odborných hledisek urgentní medicíny při hromadném neštěstí. Tím činnosti ZZS nekončí, naopak jich je nepřehledné množství, jež lze blíže najít ve zmíněném §4. Zákon č. 374/2011 Sb. také upravuje výjezdové základny a skupiny, oprávnění a povinnosti členů výjezdových skupin, působnost ministerstva a kraje a správní delikty. (Česko, 2011a)

Dále je nezbytné zmínit, že ZZS se dotýká i zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování taktéž ze dne 6. listopadu 2011 s účinností od 1. dubna 2012. Zákon upravuje především zdravotní služby a podmínky jejich poskytování. Nechybí druhy zdravotní péče a formy zdravotní péče. Zákon dále vymezuje práva a povinnosti poskytovatelů ZZS, pacientů a všech osob, které jsou součástí poskytování zdravotních služeb. (Česko, 2011b)

3.3 Výjezdové základny a výjezdové skupiny

Výjezdové základny a výjezdové skupiny jsou součástí právní úpravy zmíněného zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, blíže v §12 - §15.

Podle §12 je za výjezdovou základnu považováno pracoviště, odkud je zpravidla vysílána výjezdová skupina a to na pokyn operátora operačního střediska. Následující paragrafy upravují

výjezdové skupiny. Výjezdovou skupinu tvoří nejméně dva členové (zdravotničtí pracovníci), z nichž jeden je ustanoven vedoucím, kteří vykonávají činnosti ZZS dle §4 (viz výše). Podle §19 je povinností členů výjezdové skupiny splnit pokyn operátora operačního střediska k výjezdu do 2 minut od obdržení pokynu k výjezdu (se zákonem stanovenými výjimkami). Další časový údaj se týká dostupnosti ZZS, která je součástí §5 a §31 a stanovuje dojezdovou dobu pro výjezdovou skupinu, která nesmí přesáhnout 20 minut a to od okamžiku převzetí pokynu k výjezdu. Tato dojezdová doba 20 minut musí být dodržena s výjimkou zákonem stanovených případů, jako například nenadálých nepříznivých dopravních či povětrnostních podmínek apod. Pro shrnutí je tedy zákonem stanovené, aby byl výjezd uskutečněn do 2 minut od pokynu a aby výjezdová skupina dorazila na místo určení do 20 minut. Nicméně je nezbytné zmínit, že výjezdové skupiny se dělí do dvou základních skupin - dle složení a povahy činnosti a dle typu dopravních prostředků. U první skupiny je potřebné rozlišovat výjezdové skupiny RLP, jejichž členem je navíc lékař a výjezdové skupiny RZP, jejichž členy jsou zdravotničtí pracovníci vykonávající činnosti ZZS nejméně o dvou členech. Výjezdové skupiny mohou fungovat v tzv. setkávacím systému označovaném jako RV, kdy je na místo určení vysláno více výjezdových skupin. Na základě potřeby a vyhodnocení situace pak výjezdové skupiny pracují buď samostatně či společně. Podle typu dopravního prostředku, využívajícího ke své činnosti, se lze setkat s pozemní výjezdovou skupinou, leteckou či dokonce vodní. (Česko, 2011a)

Vybavení a požadavky na označení a barevné provedení jednotlivých využívaných dopravních prostředků zachycuje vyhláška č. 296/2012 Sb., o požadavcích na vybavení poskytovatele zdravotnické dopravní služby, poskytovatele zdravotnické záchranné služby a poskytovatele přepravy pacientů neodkladné péče dopravními prostředky a o požadavcích na tyto dopravní prostředky ze dne 3. září 2012. (Česko, 2012)

3.4 Odborná způsobilost k výkonu povolání zdravotnického záchranáře

Povolání ZZ nemůže vykonávat kdokoliv. Podmínky, které určují, kdo může vykonávat povolání ZZ, jsou zakotveny v zákoně č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). ZZ je věnován §18, který vymezuje odbornou způsobilost k výkonu povolání ZZ získáním (Česko, 2004):

- akreditovaného zdravotnického bakalářského studijního oboru pro přípravu ZZ,

- nejméně tříletého studia v oboru diplomovaný ZZ na vyšších zdravotnických školách, nebo
- střední zdravotnické školy v oboru ZZ, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 1998/1999.

V posledním zmíněném případě musí ZZ vykonávat své povolání výhradně pod odborným dohledem a to po dobu tří let. Po uplynutí stanovené tříleté lhůty může ZZ, který získal odbornou způsobilost absolvováním střední zdravotnické školy, vykonávat své povolání již bez odborného dohledu. (Česko, 2004)

Slovní spojení „výkon povolání zdravotnického záchranáře“ je determinováno činností „v rámci specifické ošetrovatelské péče na úseku neodkladné, anesteziologicko-resuscitační péče a akutního příjmu. Svoji činností se ZZ podílí i na neodkladné léčebné a diagnostické péči.“ (Česko, 2004)

Zákon č. 96/2004 Sb. byl novelizován zákonem č. 105/2011 Sb. s účinností od 22. 4. 2011, jež doplňuje výše zmíněný §18 o další možnost, jakým způsobem získat odbornou způsobilost k výkonu povolání ZZ. Toto rozšíření se tak týká i zdravotnického pracovníka, který již má odbornou způsobilost k výkonu povolání všeobecná sestra, ale i specializovanou způsobilost v oboru sestra pro intenzivní péči a zároveň „byl členem výjezdové skupiny zdravotnické záchranné služby v rozsahu alespoň poloviny týdenní pracovní doby po dobu 5 let v posledních 6 letech.“ (Česko, 2004; Česko, 2011d) Splněním těchto podmínek získává zdravotnický pracovník taktéž odbornou způsobilost k výkonu povolání ZZ.

3.5 Činnost zdravotnických pracovníků po získání odborné způsobilosti

Detailní popis činností zdravotnických pracovníků je zakotven ve vyhlášce č. 55/2011 Sb., ze dne 1. března 2011 o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. Vyhláška definuje mimo jiné pravomoci jednotlivých zdravotnických pracovníků, tedy jaké kompetence pracovníci mají v rámci rozsahu získané odborné způsobilosti. Svým způsobem ukládá zdravotnickým pracovníkům, co by měli v rámci svého povolání vykonávat za činnosti, jako například: poskytování zdravotní péče v souladu s právními předpisy a standardy, dodržování hygienicko-epidemiologického režimu opět v souladu s právními předpisy, vedení zdravotnické a další nezbytné dokumentace, informování pacientů v souladu s odbornou způsobilostí (popřípadě dle pokynů lékaře) apod., což je možné podrobněji nalézt v §3. Podrobný rozbor vykonávaných činností ZZ s odbornou způsobilostí zachycuje §17, rozdělený na dvě skupiny ZZ dle získaných odborných způsobilostí. První skupinou je „zdravotnický

záchranář s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu a bez indikace, který poskytuje v rámci přednemocniční neodkladné péče, včetně letecké záchranné služby, a dále v rámci anesteziologicko-resuscitační péče a v rámci akutního příjmu specifickou ošetrovatelskou péči.“ (Česko, 2011c) Druhou skupinu reprezentují záchranáři, „kteří v rámci přednemocniční neodkladné péče, včetně letecké záchranné služby, a dále v rámci anesteziologicko-resuscitační péče a v rámci akutního příjmu mohou bez odborného dohledu na základě indikace lékaře vykonávat činnosti při poskytování diagnostické a léčebné péče.“ (Česko, 2011c) Výčet vykonávaných činností uvedených v §17 je opravdu velice obsáhlý, a jelikož se tato bakalářská práce zabývá především vzděláváním ZZ, kapitola legislativa zahrnuje pouze nezbytně důležité informace a základní charakteristiku související se vzděláváním záchranářů a danou problematikou. Zmíněný výčet činností je tedy součástí přílohy B této bakalářské práce.

Co je ovšem ještě důležité zmínit, je činnost ZZ nikoliv s odbornou způsobilostí, ale se specializovanou způsobilostí. Studium specializace v oboru Urgentní medicína a splněním praktické části specifických výkonů a činností (jako je zajištění pacienta v kritickém stavu, intraoseální vstup, externí kardiostimulace, provedení koniopunkce apod.) získává ZZ něco navíc, tedy specializovanou způsobilost. Znamená to vlastně, že nejprve se splněním podmínek zákona č. 96/2004 Sb. získá odborná způsobilost k výkonu povolání a poté je možné získat způsobilost specializovanou. Ovšem to je možné až po 3 letech praxe založené na základě pracovního úvazku na hlavní pracovní poměr, kdy minimálně 1 rok musí být odpracován na záchranné službě. (Komora záchranářů, 2016) A právě podrobný rozbor vykonávaných činností ZZ se specializovanou způsobilostí definuje §109 nazvaný jako „Zdravotnický záchranář pro urgentní medicínu.“ Po důkladném přečtení a porovnání jednotlivých výčtů činností v §17 a §109 je možné nalézt velice markantní rozdíl v kompetencích ZZ s odbornou způsobilostí a ZZ se specializovanou způsobilostí. Pro malou ukázkou lze uvést, že §109 umožňuje ZZ zajišťovat intraoseální vstup bez indikace lékaře. Kdežto §17 toto dovoluje záchranáři pouze na základě indikace lékaře. Detailnější popis činností obsahuje příloha C. (Česko, 2011c)

4 VZNIK A VÝVOJ FAKULTY ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ UNIVERZITY PARDUBICE

Počínaje dnem 1. 1. 2002 se začíná psát historie Fakulty zdravotnických studií (dále jen „FZS“). Na půdě Univerzity Pardubice byl založen vysokoškolský Ústav zdravotnických studií (dále jen „ÚZS“). Fakulta byla založena na základě společného zájmu a záměru Univerzity Pardubice, Nemocnice Pardubického kraje, a.s. a Vyšší zdravotnické školy Pardubice. Jádrem spolupráce těchto tří subjektů byla akreditace tříletého bakalářského studijního programu Ošetřovatelství a to pro obory Všeobecná sestra a Porodní asistentka v prezenční formě studia. Tyto vytvořené studijní programy byly určeny všem uchazečům, jež úspěšně absolvovali úplné střední všeobecné nebo úplné střední odborné vzdělání zakončené maturitní zkouškou a zároveň uspěli u přijímacích zkoušek. Studijní plány, materiální a personální zajištění výuky musely splňovat podmínky Evropské unie, co se týče rozsahu a kvality studia. Vypracované studijní plány byly předloženy akreditační komisy a na základě jejího doporučení byly schváleny Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Schválený studijní program pro oba dva obory se tak zařadil mezi jedny z prvních vysokoškolských pracovišť v ČR, které zmíněné obory nabízely. Absolventi oboru Všeobecná sestra a Porodní asistentka mají možnost uplatnit svoji odbornost v zemích Evropské unie. Řadí se tak mezi sedm oborů garantovaných státem. (Univerzita Pardubice, 2013)

Po úspěšné akreditaci v roce 2002 byla zahájena samotná výuka na ÚZS a to ve spolupráci s Nemocnicí Pardubického kraje, a.s. V prvním akademickém roce 2002/2003 bylo přijato ke studiu na ÚZS celkem 90 studentů. Po založení se pro ÚZS stal charakteristickým jeho dynamický růst, v podobě rozšiřování výuky a navyšování počtu uchazečů a studentů. Na spolupráci se podíleli zkušení pedagogové z Nemocnice Pardubického kraje, a.s. V roce 2002 získaly tři oddělení Nemocnice Pardubického kraje, a.s. statut klinického pracoviště. Jednalo se o oddělení Chirurgie, Interna, Otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku. Což významně přispělo k dalšímu rozvoji ÚZS. (Univerzita Pardubice, 2013)

V akademickém roce 2005/2006 byl po úspěšné akreditaci otevřen navazující magisterský program Ošetřovatelství v prezenční formě. Akreditaci získal i navazující magisterský program Ošetřovatelství ve vybraných klinických oborech, který byl studentům zpřístupněn v akademickém roce 2006/2007. V tomtéž roce zároveň proběhla reakreditace doktorského programu Specializace ve zdravotnictví, obor Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů. Tato reakreditace byla uskutečněna v kooperaci

se Zdravotně-sociální fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Na konci roku 2006 disponoval ÚZS Univerzity Pardubice dvěma akreditovanými bakalářskými a dvěma magisterskými programy. Doplňoval je jeden doktorský studijní program. ÚZS obstarával výuku celkem pro 306 studentů. (Univerzita Pardubice, 2013)

Dne 1. 1. 2007 vznikla FZS a stala se tak v pořadí již šestou fakultou Univerzity Pardubice. V následujícím roce 2008 rozšířila Nemocnice Pardubického kraje, a.s. svoji činnost o další dvě klinická pracoviště, jimiž byla Neurologie a Gynekologie a porodnictví. To umožnilo vznik dalších akreditovaných studijních programů a oborů (Univerzita Pardubice, 2013):

- rok 2008 – bakalářský studijní program Specializace ve zdravotnictví, obor Zdravotnický záchranář a doktorský studijní program Ošetřovatelství,
- rok 2009 – kombinovaná forma studijního bakalářského programu Ošetřovatelství, studijní obor Všeobecná sestra,
- rok 2010 – studijní program Specializace ve zdravotnictví, studijní obor Radiologický asistent a bakalářský studijní program Zdravotně sociální péče, studijní obor Zdravotně-sociální zdravotník,
- rok 2011 – navazující magisterský studijní program Specializace ve zdravotnictví, studijní obor Perioperační péče v gynekologii a porodnictví.

Rok 2014 byl pro FZS Univerzity Pardubice osmým akademickým rokem její působnosti. Na FZS studuje více jak 800 studentů, což ji řadí do skupiny středně velkých fakult, avšak počtem akreditovaných studijních programů a oborů se řadí do skupiny nadprůměrných fakult. Základní složkou FZS jsou čtyři samostatné katedry, které v současné době poskytují možnost studia v bakalářských, magisterských a doktorských programech, kterých nabízí celkem osm. Studijních oborů nabízí fakulta celkem deset, z nichž dva jsou jak v prezenční, tak v kombinované formě. V roce 2014 probíhala výuka v následujících programech a oborech (FZS, Výroční zpráva, 2014):

- bakalářské studijní programy – Ošetřovatelství (obor Všeobecná sestra), Porodní asistence (obor Porodní asistentka), Specializace ve zdravotnictví (obor Zdravotnický záchranář a Radiologický asistent), Zdravotně sociální péče (obor Zdravotně-sociální pracovník),
- magisterské studijní programy – Ošetřovatelství (obor Ošetřovatelská péče v interních oborech a Ošetřovatelství ve vybraných klinických oborech), Specializace ve zdravotnictví (obor Perioperační péče v gynekologii a porodnictví),

- doktorské studijní programy – Ošetrovatelství (obor Ošetrovatelství), Specializace ve zdravotnictví (obor Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů).

Jak již bylo zmíněno, fakulta má v současné době čtyři katedry – katedra ošetrovatelství, katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce, katedra informatiky, managementu a radiologie a v neposlední řadě katedra klinických oborů. Součástí FZS a Nemocnice Pardubického kraje, a.s. je pět klinických pracovišť, jimiž jsou – Interní klinika, Chirurgická klinika, klinika Otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku, Porodnicko-gynekologická klinika a Neurologická klinika. Organizační strukturu FZS zachycuje Příloha A – Organizační struktura FZS. (FZS, Výroční zpráva, 2014)

Vedením FZS je pověřen děkan. V roce 2014 zastával funkci děkana FZS prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc., jemuž dne 30. 4. 2015 skončilo funkční období. Jeho nástupcem se stal prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc. Ve vedení fakulty dále stojí proděkan a tajemník. Dalšími orgány fakulty je Akademický senát, vědecká rada, disciplinární komise a kolegium děkana. Každá ze čtyř kateder fakulty má svého vedoucího, stejně tak každé oddělení v rámci katedry musí mít zajištěné vedení. Klinická pracoviště Nemocnice Pardubického kraje, a.s. a FZS Univerzity Pardubice řídí jednotliví přednostové kliniky (popř. jejich zástupci pro vědu, výuku a výzkum). (FZS, Výroční zpráva, 2014)

II PRAKTICKÁ ČÁST

Cílem bakalářské práce je mimo jiné popis historie vzniku oboru ZZ na FZS v Pardubicích a následně jeho samotný vývoj. Aby bylo možné cíl splnit, bylo zapotřebí setkat se s lidmi, kteří stáli u zrodu samotného oboru ZZ na Univerzitě Pardubice a s absolventy oboru. Na základě povahy a charakteru zmíněného cíle práce bylo využito kvalitativního výzkumu, jelikož ten umožňuje získat detailnější informace o zkoumaných jevech a to především díky nejčastěji používané technice kvalitativního výzkumu, kterou je rozhovor. Typů rozhovorů je hned několik, záleží na interpretaci jednotlivých autorů. Nejčastěji jsou uváděny tři druhy rozhovorů - strukturovaný, nestrukturovaný a polostrukturovaný. Pro získání potřebných informací ke splnění cíle práce byl aplikován polostrukturovaný rozhovor, díky němuž bylo možné rozhovor částečně vést, za pomoci předem připravených otázek, ovšem na základě charakteru a vývoje rozhovoru s respondenty bylo možné otázky různě měnit či přidávat.

Osloveni byli celkem tři respondenti. Na základě jejich souhlasu byly rozhovory uskutečněny v měsíci březnu 2016 na akademické půdě Univerzity Pardubice a na ZZS v Pardubicích.

5 METODOLOGIE

Pro tuto bakalářskou práci bylo použito metody kvalitativního výzkumu, technikou rozhovorů a analýzou dokumentů. Cílem polostrukturovaného rozhovoru je detailní a komplexní získání informací o studovaném jevu. K analýze dokumentů byly použity interní dokumenty a výroční zprávy FZS Univerzity Pardubice.

5.1 Výchozí fáze výzkumu

Pro výzkumnou práci bylo zapotřebí vytvořit okruhy otázek tak, aby bylo zajištěno získání potřebných a dostatečných informací z polostrukturovaných rozhovorů. Po nastudování odborné literatury byly stanoveny základní otázky, které se týkaly oblasti vzniku a vývoje oboru ZZ na FZS v Pardubicích. Vybrány byly dva typy respondentů. První skupinu respondentů tvořili samotní zakladatelé oboru ZZ. Druhou skupinu reprezentoval bývalý student prvního ročníku začínajícího oboru ZZ. Pro zakladatele byly vybrány otázky z oblasti vzniku oboru, ty směřovaly k samotnému zrodu myšlenky, založení oboru ZZ. Další otázky byly zaměřeny na impuls k otevření oboru, spoluzakladatele, inspiraci od jiných škol, akreditace, potřebné zázemí, učební pomůcky, nezbytné pedagogy, pozitiva i negativa otevření oboru a počet prvních studentů. Součástí rozhovorů byly i otázky z oblasti vývoje oboru, jak se rozvíjelo zázemí a spokojenost se současnou podobou oboru. Otázky pro absolventa byly tvořené na základě pohledu zevnitř oboru, proč si daný obor vybral, jak probíhalo vyučování, kteří profesori ho vyučovali, jaká pozitiva i negativa v rámci studia spatřoval a zda mu škola přinesla to, co od ní očekával.

5.2 Výběr účastníků

Oslovení respondentů bylo na základě analýzy zakladatelů oboru a studentů, kteří nastoupili do prvního ročníku nově otevřeného oboru v roce 2008. Z charakteru tématu bylo již předem dané, které respondenty do výzkumu zapojit – zakladatele a tvůrce oboru, kteří stáli na samém počátku vzniku oboru. Dalším kritériem pro výběr respondentů byla aktivní působnost na akademické půdě FZS. Ze strany studentů bylo požadavkem úspěšné absolvování oboru ZZ a aktivní působení na ZZS v Pardubicích.

5.3 Hlavní údaje o oslovených respondentech

Na základě souhlasu oslovených respondentů, jsou níže uvedeny základní údaje o jednotlivých respondentech.

Prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.

Obrázek 1 Prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc. (Univerzita Pardubice, 2016a)

Prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc. stál u zrodu vysokoškolského ÚZS a následně FZS Univerzity Pardubice. Od roku 2002, kdy byl vysokoškolský ústav založen, stál v jeho čele jako ředitel a následně po transformaci na FZS v roce 2007 se stal jejím děkanem na dvě funkční období. Pod jeho vedením postupně vzniklo na fakultě celkem pět bakalářských, tři navazující magisterské a dva doktorské studijní obory. Profesor Pellant je významným odborníkem v oboru otorinolaryngologie, v letech 1996 až 2002 byl primářem ORL a následně v letech 2002 až 2008 přednostou kliniky Otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku v Nemocnici Pardubického kraje, a.s. Zasloužil se o rozvoj oboru otorinolaryngologie na regionální, celorepublikové a mezinárodní úrovni. (e-Zpravodaj Univerzity Pardubice, 2016)

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D.

Obrázek 2 Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D. (Univerzita Pardubice, 2016b)

Mgr. Jana Škvrňáková, Ph.D., také byla u zrodu vysokoškolského ÚZS a následně FZS Univerzity Pardubice. V roce 1997 na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého získala titul Mgr. z oboru Učitelství odborných předmětů pro střední zdravotnické školy a v roce 2010 na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity titul Ph.D. z oboru Sociální lékařství. Mezi roky 1981 až 1989 byla zaměstnána Okresním ústavem národního zdraví v Nemocnici Pardubického kraje, a.s., od roku 1989 do roku 2003 byla zaměstnána na Střední a Vyšší zdravotnické škole v Pardubicích a od roku 2002 dosud je zaměstnána na FZS Univerzity Pardubice, kde působí ve vedení fakulty jako proděkanka pro studium a vzdělávací činnost. Je členkou ve vědeckých

společnostech, v mezinárodních a profesních organizacích a sdruženích, od roku 1999 dosud v České asociaci sester, od roku 2005 dosud v České lékařské společnosti J. E. Purkyně, Společnosti sociálního lékařství a řízení péče o zdraví a od roku 2007 dosud ve Vědecké radě FZS. (Univerzita Pardubice, 2016b)

Bc. Aleš Malý, DiS.

Obrázek 3 Bc. Aleš Malý, DiS. (Paramedik, 2016)

Bc. Aleš Malý, DiS. vystudoval roku 2005 Střední zdravotnickou školu v Chrudimi, oboru Všeobecná sestra. Následně na to v letech 2005 až 2008 Vyšší odbornou školu zdravotnickou Medea v Praze, obor ZZ, kde získal titul DiS. Od roku 2008 do roku 2011 na FZS Pardubice vystudoval obor ZZ, kde získal bakalářský titul. Po absolvování na FZS v roce 2011 je dosud zaměstnán jako ZZ na ZZS. (Paramedik, 2016)

5.4 Setkání s respondenty

S respondenty se uskutečnily rozhovory v měsíci březnu 2016. Čas a místo setkání byly dopředu dohodnuty emailovou korespondencí. Elektronickou poštou jim byl popsán cíl výzkumu a okruh otázek, které jim budou pokládány. Dále byl vymezen čas rozhovoru a to okolo jedné hodiny na rozhovor. První rozhovor byl uskutečněn 7. 3. 2016 s panem profesorem Pellantem v jeho kanceláři na FZS Univerzity Pardubice, délka rozhovoru činila přibližně 33 minut. Druhý rozhovor byl uskutečněn 14. 3. 2016 s paní doktorkou Škvrňákovou v její kanceláři na FZS Univerzity Pardubice, délka rozhovoru byla přibližně 40 minut. Třetí a poslední rozhovor byl uskutečněn 29. 3. 2016 s panem bakalářem Malým na ZZS v Pardubicích, délka rozhovoru byla přibližně 27 minut. Všichni respondenti byli informováni, že rozhovor, který se uskuteční, bude nahráván na diktafon. Informovaný souhlas byl poskytnut ústní formou. Čas na rozhovor nebyl nějak omezen. Rozhovory z pořízených nahrávek byly následně doslovně přepsány.

6 ANALÝZA DAT

Analýza vycházející z následujících kapitol by měla přinést celkový pohled na vzdělávání ZZ na FZS v Pardubicích. Byly použity rozhovory, interní dokumenty a výroční zprávy FZS v Pardubicích.

6.1 Rozhovory s respondenty

Následující kapitoly obsahují rozhovory s jednotlivými respondenty. Rozhovory proběhly na základě předem připravených otázek, které jsou součástí přílohy D.

6.1.1 Rozhovor s Prof. MUDr. Arnoštem Pellantem, DrSc.

První otázka mívá k úplnému začátku a to, jak se zrodil nápad založit obor Zdravotnický záchranář?

V době kdy působil pan profesor v Prešově, jako člen vědecké rady, spolupracoval s nejmenovaným docentem z Prešova. Na Prešovské univerzitě v Prešově profesorovi Pellantovi ukázali, jak zde pracovali na již otevřeném oboru ZZ. Díky laskavosti zmíněného docenta bylo panu profesorovi Pellantovi poskytnuto dostatečné množství informací, jakým způsobem obor akreditovali na Slovensku. „*Takže jsem tady tu myšlenku převzal ze Slovenska a upravil jsem to podle našich možností.*“ Pan profesor dále uvádí, že to byl trend, který přešel z vyšších odborných škol, kde se obor ZZ vyučoval. První akreditovaný obor na vysokých školách v ČR byl založen v Ostravě, druhým v pořadí byla vysoká škola v Českých Budějovicích a třetí byla Univerzita Pardubice.

Jaký byl impulz k otevření tohoto oboru?

Všechno to začalo již v roce 2002, tehdy ještě na ÚZS, s 96 studenty ve dvou oborech, Všeobecná sestra a Porodní asistentka. V zájmu ÚZS bylo rozšiřovat počet studijních oborů a vyvíjet se. „*Když se začínalo, tak jsem byl ředitelem ústavu a bylo mi tak nějak sděleno, že pokud se počítá se vznikem fakulty, což jsme předpokládali, potřebuje mít fakulta pro takovou svoji soběstačnost zhruba 700 až 900 studentů, jinak se ekonomicky neuživí. Z toho bylo jasné, že se musíme snažit akreditovat více nových oborů na Ústavu zdravotnických studií, aby škola mohla přejít na statut Fakulty zdravotnických studií. Zdravotnický záchranář byl pro nás jeden z nejatraktivnějších nových oborů a myslím si, že do dnešní doby je to pro řadu škol taková*

třešnička na dortu a každý se snaží toho zdravotnického záchranáře zakreditovat.“ Pan profesor dále popisuje, že obor je akreditován přibližně na osmi vysokých školách. *„Tento obor se tak stává státem nekontrolovatelný a v budoucnu by mohl mít negativní vliv na shánění pracovních míst u absolventů oboru.“*

Proč se obor otevřel právě v Pardubicích?

V oboru ZZ se nalézají celá řada předmětů, které jsou spojeny s ošetrovatelstvím a jelikož FZS Univerzity Pardubice tyto předměty již dávno vyučovala, bylo předem jasné kam obor umístit. Pan profesor vysvětluje, proč obor není například v Hradci Králové: *„Vojáci mají v Hradci Králové vojenskou lékařskou akademii a ta má svoje vlastní posluchače z medicíny ale také to má ve spojení s civilní lékařskou fakultou.“* To vysvětluje fakt, že ZZ je nelékařský obor a proto nebyl založen v Hradci Králové. *„Takže jsme tady na tom začali spolupracovat, měli jsme určitou výhodu v tom, že vlastně už v té době existovaly poměrně úzké vztahy s vojáky s Fakultou vojenského zdravotnictví. Ta projevila také zájem o to, aby i ona vychovávala zdravotnické záchranáře-vojáky. Takže vy i dobře víte, že s Vámi ti vojáci chodí do třídy, je to rozděleno maximálně okolo 40 civilních studentů a 10 vojáků na ročník a každým rokem se to trošičku v poměru počtu mění. Vznikla i taková dohoda, že některé předměty vyučují vojáci, takže tím pádem dochází i k vyrovnání z finanční stránky.“*

Co se na začátku muselo zařídit, než se takový obor otevře?

„Na to jsou určité standardní podmínky, a sice to, že pokud chcete akreditovat bakalářský studijní program, tak 40 % výuky musí být na habilitované učitele.“ Pro schválení akreditace bylo zapotřebí sehnat další vyučující a to zejména docenty nebo profesory. Podařilo se sehnat část z nich v Hradci Králové z Fakulty vojenského zdravotnictví a dále také z Nemocnice Pardubického kraje, a.s., kde byla na velmi kvalitní úrovni chirurgie, ve které působil pan docent Havlíček a pan docent Šiller. *„Já jako ušar v podstatě k té urgentní nebo akutní medicíně v podobě dušení a tracheotomií atd., prostě taky mám co říct. Takže tady toto byl nějaký základ, proto aby ten obor mohl být akreditován. No a samozřejmě i to ošetrovatelství a všechno co k tomu patří.“* Pan profesor dále zmínil, že před otevřením oboru probíral určité otázky ohledně studentů dívčího pohlaví s bývalým ombudsmanem Pavlem Varvařovským. *„Šlo o to, že záchranná střediska raději přijímají chlapce než studentky z určitých důvodů, vcelku pochopitelných. Takže chtěl a kladl nám určité otázky o studiu. Týkalo se to hlavně, zda je možné srovnávat zdatnost studentek se studenty, jak je to se zdviháním břemen ženy do 20 kg a podobně další náležitosti.“*

Kdo byl garantem oboru?

Na samém začátku byl garantem pan MUDr. Ladislav Žabka, Ph.D., který byl v té době ředitelem ZZS v Hradci Králové a zároveň měl, jako jediný ze záchranářů, titul Ph.D., žádný jiný záchranář v okolí neměl titul docenta nebo profesora, z toho důvodu byl garantem on. Založila se tzv. trojkoalice ze strany FZS Univerzity Pardubice, Fakulty vojenského zdravotnictví v Hradci Králové a ZZS v Hradci Králové. Byl nastíněn problém ze strany ZZS v Pardubicích. *„Pardubická záchranná služba měla takovou zastaralou koncepci. Jako jediná nebo poslední v České republice, zatím co pan Žabka byl v tady tom trochu progresivní a vlastně v Hradci Králové funguje záchranná služba z pozice kraje, v Pardubicích to fungovalo tak, že každý okres měl nějakou záchrannou službu.“*

Jak muselo vypadat zázemí oboru?

Jak již bylo zmíněno výše, výuka probíhala v Pardubicích a částečně i v Hradci Králové. V Pardubicích se vyučovaly předměty z ošetrovatelství a v Hradci Králové probíhala výuka specializovaných předmětů u vojáků pod dozorem pana doktora Žabky v rámci střediska záchranné služby. *„Samozřejmě později se navázaly kontakty s Pardubickou záchrannou službou. Postupně docházelo k materiálnímu vybavování učeben a vylepšování těch podmínek po tu dobu nákupů deseti let, v čem jsem přímo žil.“*

Takže Vámi zmíněné dovybavení probíhalo za chodu?

„Za chodu to ano, ale když máte myšlenku, a než se vám to podaří zakreditovat, tak to trvá minimálně rok a půl až dva roky, takže už v tomhle čase se musíte zabývat tím vybavením.“ Potřebné vybavení pro obor se získávalo z grantů, které byly podány. Protože získat grant je delší proces, vybavovalo se postupně už za chodu oboru. *„Takže ty modely co máte teď k dispozici, jsou na podkladě velice úspěšných grantů s velkou finanční dotací a to vybavení je velice slušné.“* Učebny, které má obor ZZ přímo pro svoji výuku, jsou velmi dobře vybavené, nejsou zase tak velké, jak by bylo potřeba, avšak pro uložení modelů a nácvik jsou dostačující. Na začátku otevření oboru nebyla žádná učebna k dispozici. V průběhu času byla zřízena jedna učebna a v odstavu několika let se však otevřela pro studenty záchranáře druhá učebna, napodobující vnitřek vozu sanitky.

Narazil jste na nějaké překážky při otvírání oboru?

Překážky se samozřejmě objevily, ovšem jednalo se o normální překážky, které nebyly nijak zásadní. *„Samozřejmě musíte si sehnat vyučující, kteří jsou schopní a také ochotní vyučovat.“*

Myslím si, že s tím zdravotnickým záchranářem nebyly nějaké větší problémy, než s akreditací jiných oborů. “ Popis ke schválení akreditace oboru je velice zdoluhavý, nejdříve je potřebné poslat návrh na Ministerstvo zdravotnictví, které k tomu má své připomínky. Poté se návrh posílá na Ministerstvo Školství, takže představa, že je člověk schopen sepsat to za jeden den u stolu, poté to zaslat a jen čekat s poděkováním a schválením, tak to rozhodně není. „Vždycky je potřeba počítat s určitými připomínkami, ale nebyly to připomínky zásadní, no a musí to samozřejmě posoudit nezávislá akreditační komise. “

Pro kolik studentů se v prvním roce otvíral obor?

„První studenti byli 2008/2009, bylo to 35 studentů. “

Bylo to plně zaplnění počtu studentů těch 35?

Podle pana profesora byl o obor v prvním roce otevření veliký zájem. „Těch přihlášek bylo mnohem víc. První absolventi byli 2010/2011, těch bylo 19. “

Byl ten počet 35 studentů něčím vázán, nebo byl možný i větší počet studentů?

Určitou představu o počtu studentů už pan profesor Pellant měl na samém začátku, určitý odhad a inspirace přišly i z jiných akreditovaných oborů, které už na fakultě plně fungovaly. Teoretický počet přijatých studentů vycházel například z praktických cvičení, kde se do malých odborných učeben nevejde například 80 studentů. Dalším rozhodujícím prvkem bylo i rozdělování do skupin, jelikož v případě menšího počtu studentů ve více skupinách je vše časově a personálně nemožné. Dále se vycházelo i z počtu studentů, kteří do oboru nemusí nastoupit: „Teď už se mění podmínky. Takže vláda dělá takovou politiku, že když byste si dal, nebo že předpokládáte, že přijmete 40 studentů, tak Vám z těch 40 studentů 10 nenastoupí a máte tak pouze 30 studentů na příští rok. Už si nemůžete vzít zase těch 40, musíte vzít jenom 30, to znamená, že je takovým obecným trendem, že někteří studenti nepřijdou, někteří studenti v průběhu toho studia odejdou a my s tím počítáme, takže nic neztrácíme. Nevýhoda je, že určitý počet studentů vyučujeme zadarmo a nedostaneme na ně finance. “

Když se otevřel obor, byl jste za první rok spokojen s jeho vedením?

Odpověď pana profesora byla jednoznačná, byl spokojen: „Já si myslím, že to bylo takové naše povedené dítě. My jsme na to byli přičičně hrdí, toho oboru jsme si vážili a snažili jsme se ho co nejlépe zajistit. “ Problém bylo možné spatřit snad jen u některých chlapců studentů, kteří si představovali obor ZZ trochu akčněji, než je jen ze začátku jakési ošetřovatelství.

Jste spokojen se současnou podobou oboru, jde podle Vašich představ?

„Já si myslím, že ve své zásadě jde podle představ, je fakt, že máte silnější ročníky a slabší ročníky.“ Při pohledu na studenty lze podotknout, že i když jsou i horší ročníky, nemusí se u ZZ snižovat laťka, co se týče nejenom přijímacích zkoušek, ale i dalších zkoušek v průběhu studia. To samé platí i pro výuku. Dokonce zájem o obor ZZ je podstatně větší, než jsou samotné možnosti, tudíž si fakulta může vybírat. Dle pana profesora se vše spíše vylepšuje.

Dostáváte zpětné vazby?

Zpětné vazby se fakulta snaží od absolventů oboru ZZ získat za pomoci dotazníků a to anonymní cestou. *„I když je dáváme po ukončení studia, tak těch odpovědí je relativně málo oproti počtu respondentů.“*

6.1.2 Rozhovor s Mgr. Janou Škvrňákovou, Ph.D.

Jakou měrou jste se podílela na vzniku a otevření oboru Zdravotnický záchranář v Pardubicích?

Paní doktorka poukázala na impulz, který přišel díky panu profesorovi Pellantovi ze Slovenska. *„Byl ze Slovenska a my jsme od nich nezištně získali jejich materiály, ale bylo nutné ten materiál transformovat do našich podmínek.“* Obsah podmínek byl nejen legislativní, přetvářel se i fakt, že na Slovensku v té době byla ZZS státní a soukromá, což bylo obsaženo v tom programu. Dále popisuje spolupráci se ZZS Královéhradeckého kraje, konkrétně tehdy s jejím ředitelem panem doktorem Žabkou. Vzápětí navazuje na svůj podíl na otevření oboru a to přímo na studijním plánu a tvoření jednotlivých studijních předmětů. *„Dávali jsme do kupy studijní plán, jednotlivé studijní předměty a jejich obsah. To už se oslovovali konkrétní lidé, kde jsme si vždycky stanovili garanta a kdo bude vlastně zajišťovat tu výuku společně s garantem a začaly se naplňovat jednotlivé studijní předměty.“*

Šla jste do toho dobrovolně, nebo jste byla vyzvána k pomoci založit daný obor?

Dle slov paní doktorky šlo o obor, který měl perspektivu, proto v něj věřila. V době, kdy vznikla myšlenka založit obor ZZ na FZS, byla paní doktorka proděkankou FZS. Po dohodě s vedením fakulty bylo rozhodnuto o zapojení paní doktorky do zrealizování oboru a na spolupráci s cílem otevřít obor. *„Já jsem tomu programu a oboru věřila, jo, to bylo něco, co bylo jasně stanovené, jasně stanovené kompetence, v té době nebylo tolik soukromých vysokých škol, které by vzdělávaly zdravotnického záchranáře, nebylo ani tolik vysokých odborných škol.“*

Dále paní doktorka popisuje, že šlo o správný krok, protože tu byla vize, která přišla z Evropské unie. „*Vlastně vzhledem k tomu, že byla potřeba rozšíření sítě záchranných služeb a že není možné zaměstnávat tolik lékařů, kteří v tak velkém počtu nebyli a ani nejsou dodneška. Tak vlastně ta pozice toho záchranáře z hlediska kompetencí byla vyšší a to mělo smysl, protože to samozřejmě vedlo k zefektivnění a to i možná z finančního hlediska.*“

Proč se otevíral tento obor právě v Pardubicích?

„*Protože nelékaře vzděláváme my a Lékařská fakulta v Hradci Králové neměla o tento obor zájem. Vždycky když se mluvilo o oboru, který chceme otvírat, vždycky jsme to konzultovali s vedením lékařské fakulty, protože jsme nechtěli být vzájemně konkurencí.*“ Směřovalo to také k zvětšení počtu zájmu studentů minimálně z Pardubického a Královéhradeckého kraje. Spolupráce byla zprvu nastavená se ZZS Královéhradeckého kraje s ředitelem panem doktorem Žabkou, který byl v té době progresivní. „*V podstatě byl jeden z mála vedoucích lékařů záchranné služby, který měl PhD., takže byl schopen některé věci zaštitit nejen svou odborností, ale i členstvím v řadě profesních organizací nebo organizací, které se zabývají urgentní medicínou. Kromě toho Záchraná služba v Hradci Králové byla školicím střediskem pro lékaře v urgentní péči a záchranné služby, takže i tento důvod tam byl a vzápětí se navázala spolupráce tady s pardubickou záchrannou službou.*“ Důvodem pozdějšího zapojení pardubické záchranné služby, bylo závažného onemocnění tehdejšího ředitele, pana doktora Libiaka, tudíž spolupráce na vypracování studijního programu by byla v začátcích nereálná. „*Takže tímhle tím způsobem vlastně ta primární spolupráce začínala se záchrannou službou Královéhradeckého kraje, ale samozřejmě jsme počítali s tím, jakmile se tady (v Pardubicích) vyřeší personální situace, tak tady bude navázán kontakt taky, protože celou řadu těch předmětů jsme potřebovali mít zajištěnou minimálně tady, co se týká praxe.*“

Jaké odborníky jste potřebovala? Kdo mezi ně patřil?

„*My jsme od začátku museli mít jasno, kdo bude garantem. Garantem oboru musí být podle požadavků akreditační komise člověk s habilitací a my jsme v té době věděli, že tady máme pana docenta Šillera, který je vlastně habilitován chirurgií, což je to příbuzný obor, takže jsme měli jasno, kdo bude garantem. Potom jsme potřebovali člověka, který to bude garantovat po té odborné stránce, což byl ředitel Záchrané služby Královéhradeckého kraje pan doktor Žabka, takže to bylo v podstatě takhle nastavené.*“ Poté bylo třeba řešit jednotlivé předměty, kde muselo být zastoupení docentů a profesorů v rámci přednášek a to vše podle požadavků akreditační komise.

Bylo to spojení přímo s pardubickou nemocnicí?

„Určitě. Oslovovala se primářka anesteziologicko-resuscitačního oddělení paní doktorka Fořtová a pan doktor Šíva, což bylo spojení s pardubickou nemocnicí z oblasti chirurgie.“

Byli zde i vyučující, kteří už tu působili v jiných učebních oborech, například všeobecné sestry?

„Ano, ale také jsme samozřejmě museli nabírat lidi, kteří už v podstatě buďto byli záchranáři nebo sestry s ARIP. Takže tam určité personální záležitosti z hlediska akademických pracovníků zajišťujících cvičení v rámci těch jednotlivých předmětů a odbornou praxi byli a my je musíme garantovat.“

Proč byla spolupráce navázána právě s Fakultou vojenského zdravotnictví?

Součinnost s Fakultou vojenského zdravotnictví v Hradci Králové, byla navázána na základě diskuzí s panem profesorem Fuskem, v dnešní době děkanem FZS v Pardubicích. *„Byla to právě jeho myšlenka, protože my už jsme předtím začali spolupráci v rámci navazujícího magisterského studia, kde jsme deklarovali, že v případě potřeby jim proškolíme studenty, kteří budou mít navazující magisterské studium.“* U oboru ZZ, byla domluvena spolupráce na základě vyučovaných předmětů na Fakultě vojenského zdravotnictví v Hradci Králové, které by bylo nemožné vyučovat na fakultě v Pardubicích s konkrétním počtem studentů „vojáků“ společně s civilními studenty. *„Počet byl stanoven na 10 studentů maximálně. Principem bylo to, že vzájemná spolupráce umožňuje zajištění předmětů odborníky právě z Fakulty vojenského zdravotnictví, to znamená, že v některých těch předmětech jaksí zajistit erudované odborníky, které ani do teď na fakultě nemáme.“* Šlo například o předměty Kartografie, Farmakologie, nebo Válečná chirurgie. *„To znamená, že když se poprvé akreditovalo, tak to muselo projít z hlediska kvalifikačního Ministerstvem zdravotnictví, to nám dalo dobrozdání. Potom to muselo projít přes Ministerstvo školství akreditační komisi a vyjadřovalo se k tomu ještě Ministerstvo obrany, protože oni jsou financováni trochu jinak.“*

Ta spolupráce vznikla až přitom otevření oboru?

„Ne, už když jsme začali v podstatě vypracovávat studijní program, protože to schválení šlo na obě dvě tyhle ty ministerstva. Od prvopočátku to bylo deklarováno jako společný studijní program. Je to společný studijní program a my všude figurujeme.“ Byla uzavřena i dohoda mezi Univerzitou obrany a Univerzitou Pardubice o vzájemné spolupráci pro tento studijní program.

Jaké byly podmínky pro zázemí pro otevření oboru?

„Začalo to vytvořením rozvojového projektu, který umožnil nákup základního vybavení, které teď máte v té odborné učebně.“ Paní doktorka konstatuje, že fakulta dostala grant na nákup prvního modelu pro nácvik resuscitace, kdy se jednalo v řadě o druhý model po Univerzitě obrany, který měly vysoké školy k dispozici pro studenty. *„Záhy po tom ho mělo Brno. My jsme se nechali inspirovat právě od Univerzity obrany, protože oni ho měli v laboratoři, pro polní podmínky a to si ještě myslím, že o kategorii lepší. Dále jsme nakoupili záchrannářské baňohy, základní vybavení a postupně se kupovali další modely.“*

Takže se vlastně zbytek dovybavoval za chodu oboru?

„Přesně tak.“ Paní doktorka uvádí, že to není chvilková záležitost, ale jak vybavování odborných věcí, tak akreditace, probíhaly současně. *„Po vytvoření studijního materiálu se pošle žádost na Ministerstvo zdravotnictví, kde k tomu probíhala odborná diskuse. To znamená, že tam jsou dva posuzovatelé, ti to můžou poslat zpět k doupravení. Jedná se tam ale o tom, zda tento program je žádoucí, zda budou zaměstnáni jeho absolventi atd. a zároveň s tím se podával projekt, který umožňoval právě to základní vybavení, který vlastně my jsme plánovali.“* Dnes už máme v prvním ročníku výuku základní laické pomoci. Tehdy ale ještě nebyla, to znamená, že v úplně prvním ročníku, prošli studenti základními předměty ošetrovatelství. V té době se začala učebna vybavovat. *„Ze začátku ta učebna nebyla, materiály byly v jiných odborných učebnách. Po tom jsme vlastně objevili sklad, který byl k ničemu, tak se předělal na učebnu pro záchrannáře a vybavil se i nábytkem na uschování modelů a výukových předmětů.“*

Byly nějaké překážky k otevření oboru?

Paní doktorka neviděla žádné překážky k otevření oboru. Jediné co udává za malou překážku je v přesvědčení lidí, že obor nezná řada erudovaných lékařů a primářů a že s ním nemá žádnou zkušenost. *„Na začátku byl ten pohled na ty záchrannáře jakoby dvojkolejný, protože najednou přiváželi do zdravotnických zařízení raněné nebo lidi, kteří potřebovali urgentní péči.“* Nová profese přinesla to, že už to nebyl lékař, který provedl diagnostiku a řekl, co už vlastně zdiagnostikoval, provedené intervence a udělal primární diagnostiku. *„Ted' tam přijel záchrannář, který zajistil toho pacienta. Diagnostika byla provedena na úrovni nelékaře a řada těch odborníků, ať už to byly chirurgické ambulance, jednotky intenzivní péče nebo ARO, se s tím musely srovnat, že tady jsou jiné kompetence, a že ty kompetence jsou limitované tím, že je to nelékař. Takže to byla asi největší překážka, řada těchto lidí prosazovala, že by tam dál*

měli jezdit lékaři, kteří mají specializaci v ARIP.“ Cesta zpět na doktory v záchrance nešla, už byla nastavena nová cesta záchranné služby. Pokud by obor na FZS v Pardubicích nebyl otevřen, udělala by to jiná vysoká škola a záleželo na čase, kdy to ty lidi pochopí. „Možná i řada těch studentů na začátku byla vnímaná v rámci té praxe, jako obor, který nově vznikl, k čemu vlastně je, proč tady je, což se během těch několika let, prokázalo, že je to správná cesta. Ta cesta umožňuje větší zastoupení záchranářů v rámci záchranné služby, protože tam je to záchranář řidič, což také do té doby nebylo. Byli tam řidiči, kteří byli vyškolení v základních technikách, ale nikdy nemohli některé věci provádět, kvůli kompetencím a pokud je prováděli, tak to bylo proti jejich pracovní náplni a bylo to protiprávní. Takže tady ta cesta byla jasně nastavená a byla jen otázka času, než lidi na tuto myšlenku přistoupili. Tohle byl asi největší problém. Potom ještě získání akademických pracovníků, kteří by byli ochotní přednášet, učit a zároveň byli těmi praktiky, to znamená těmi lidmi, kteří na té záchrance pracují nebo pracují v urgentní péči nebo na emergency a zároveň to měli předávat těm studentům.“

Měli jste zpětné vazby od těch prvních začínajících studentů oboru?

Přímo od studentů oboru ZZ ne. „My to děláme od všech studentů, kteří dokončují studium, to znamená, absolventy oslovujeme, takže určitá zpětná vazba byla. Potom jsme měli zpětnou vazbu, pokud ti záchranáři pracovali tady na záchrance v Pardubicích nebo v Hradci Králové.“ Paní doktorka říká, že někteří absolventi, začínající na ARO nebo jednotkách intenzivní péče dlouho nevydrží. „V souvislosti s aktuálním nedostatkem všeobecných sester si ta pracoviště stěžují, že ano, jsou rádi za záchranáře, když k nim jdou pracovat na ARO nebo emergency. Problémem je ale to, že jakmile se uvolní místo na záchrance, tak oni samozřejmě inklinují k tomu, aby šli pracovat na záchranku. Ta pracoviště to vnímají, jako něco, co je pro ně škoda, protože oni do nich investují spoustu energie a zacvičení v práci. Ty lidi jim tam dlouho nezůstanou, není to jejich definitivní pracoviště. Je pravdou, že od začátku co vznikl tento obor, tak jsme prosili a opakovaně žádali Ministerstvo zdravotnictví, aby vytvořilo možnost dostudování ošetřovatelství v plném rozsahu, aby absolventi, kteří nenajdou práci v oblasti zdravotnického záchranář, nebo to budou záchranáři, kteří to budou vykonávat, a potom dojde k úrazu nebo neschopnosti dále vykonávat funkci záchranáře, měli možnost si dodělat ošetřovatelství a být kvalifikovanou všeobecnou sestrou. Ministerstvo na to bohužel nikdy nereagovalo, vždycky nám řeklo, že bude nezastupitelnost jednotlivých profesí. Myslím si, že tyto myšlenky šly i z praxe, protože mám informace třeba z Ústřední vojenské nemocnice, kde mají oddělení urgentní péče nebo

to emergency je veliké. Tam těch záchranářů měli poměrně dost, byli s nimi spokojeni a byli tam právě i záchranáři, kteří už třeba nezvládali tu práci, už nechtěli pracovat na urgentním příjmu a chtěli se třeba specializovat pro určitou jednotku intenzivní péče, ale nemohli. Neměli v podstatě možnost si dodělat vzdělání jako všeobecná sestra, což je samozřejmě limituje.“ Paní doktorka si také nedovede představit, jak budou záchranáři vykonávat svoji profesi do pozdních let, pokud se bude délka do důchodu protahovat. To znamená 55 let a výše, což by podle ní mohl být do budoucna problém.

Chystají se nějaké změny pro tento obor do budoucna?

Dle informací od paní doktorky se teď mluví ve spojitosti s nedostatkem všeobecných sester o možnosti zaměstnání ZZ nejen na ARO, ale i na urgentním příjmu. Dát záchranářům možnost dodělat si specializace, ošetrovatelství a další různé obory pro jednotky intenzivní péče, tak je pro to ta správná doba a tím kdo o tom rozhoduje je Ministerstvo zdravotnictví. *„Zpátky asi 3-4 roky byla organizována Ministerstvem zdravotnictví setkání vzdělavatelů v určitých profesích, včetně zdravotnického záchranáře. Byla to vždycky schůzka, která se svolává v rámci jednoho oboru, kde jsme se setkali vzdělavatelé vysokoškolští bakalářského typu Zdravotnický záchranář. Kromě toho tam byly soukromé vysoké školy, také bakalářský typ studia Zdravotnický záchranář a byly tam zástupci odborných vyšších škol, jak státních, tak soukromých sebevzdělání Zdravotnického záchranáře. Bohužel tam nikdy nedošlo ke konsenzu, protože každý samozřejmě bránil to svoje.“* Paní doktorka se doplňuje ještě tím, že vyšší odborné školy to neměly absolutně podložené čísla a vycházely jen z informací od vedoucích pracovníků záchranných složek. *„Říkají, že jejich studenti jsou lepší, nežli absolventi bakalářského studia, ale v podstatě to bylo jenom slovní vyjádření, nepodložené čísla a ani žádným výzkumem, to bychom my taky mohli říkat.“*

6.1.3 Rozhovor s Bc. Alešem Malým, DiS.

Proč jste si tento obor ke studiu vybral?

Pan bakalář uvádí, že nejdříve studoval elektrotechnický obor, v průběhu ale zjistil, že pro něj není vhodný. Jelikož byla jeho máma zdravotní sestrou, rozhodl se vyzkoušet studium na střední zdravotnické škole. Zde zjistil, že péče u lůžka není prací, co by ho naplňovala, rozhodl se tedy, že nejlepší směrem pro jeho kariéru bude urgentní medicína a to práce na záchranáře. *„Měl jsem k tomu svým způsobem vztah i z toho pohledu, že můj táta je asi 20 let řidičem na záchranné službě v Chrudimi, takže jsem trochu věděl, do čeho jdu a o čem ta práce*

je. Potom jsem začal studovat na Vyšší odborné škole Medea Praha, jelikož v době mého studia ještě tento obor tady na vysoké škole ještě nebyl otevřený. “ Tam získal pod vedením magistry Sochůrkové kvalitní vzdělání, jak od ní, tak od ostatních profesorů působící toho času na škole. „Postupem času jsem zjistil, že to vzdělání, které získám, tak není úplně do budoucna postačující. Vzhledem k rychlosti rozvoje tohoto oboru, jsem se rozhlížel po nějakém bakalářském oboru studia. Vlastně kolegové a kamarádi ze záchranky, kde jsem v té době dělal praxi v Pardubicích, mi řekli, že se otevírá tady ten obor, na který se hlásí. Ten první obor se otvíral až na druhé kolo, takže spousta lidí o něm nevěděla a hlásilo se nás tam asi 20. Z toho asi takových 5-6 lidí už bylo po nějakém stejném vzdělání jako já. Takže jsme se přihlásili, udělali jsme přijímačky a začal jsem studovat. “

Věděl jste, že je to první ročník tohoto oboru?

„Ano, právě od těch kamarádu ze záchranky. “

Pamatujete si na předměty, které jste musel absolvovat?

„Určitě všechny ne, člověk si vždycky zapamatuje jenom to, co mu tak nějak utkví v paměti, buď ve skrze hodně pozitivní, nebo negativní. “ Pan bakalář si vychvaluje kurzy, které za studium na škole absolvoval v rámci oboru.

Jaké byly nejdůležitější předměty, které Vás něco naučily?

„To byly asi všechny předměty, které jsme měli ve spolupráci s Fakultou vojenského zdravotnictví na Univerzitě obrany v Hradci Králové. Hlavně pan major Mrvečka, který nás vedl na Geografii a kartografii. Potom pan děkan Fusek, který byl opravdu skvělý. Dále pan podplukovník Malý a vůbec všichni z té fakulty a potom ze Záchrané služby Královéhradeckého kraje, to nás učil pan doktor Truhlář. Učili nás i kluci záchraniči z letecké služby. “

Takže zajímavější předměty byly pro Vás v Hradci Králové?

„Ano. Co považuji za absolutně zbytečné, nebo jako nadbytečné, je přehnaně nutit studenty nějakým ošetřovatelstvím, myslím tím jako úplně přehnaně. “ Měl na mysli nepodstatné chyby, které neovlivní pacienta a v terénu na výjezdu jsou zbytečné.

Jaký je Váš pohled na obor z pohledu vzdělávání?

Po úspěšném absolvování studia, vyučoval pan bakalář předmět cvičení z urgentní medicíny po dobu jednoho roku. *„Musím říct, že když to srovnám z tohohle pohledu, tak určitě ty cvičení,*

které máte teď, nebo které jsou teď zařazené do studia, tak jsou stoprocentně lepší o hodně, to se vyvíjí a vyvíjí se to opravdu dobře. “ Jediné co ho trochu mrzí, bylo, že při studování tohoto oboru se on a několik jeho kamarádů ze třídy pokoušeli a snažili daný obor zlepšit, což se jim bohužel nepovedlo. „Tenkrát nás nebylo vyslyšeno a teď se to posouvá úplně stejným směrem, který my jsme tenkrát říkali, že by byl dobrý.“ Dále popisuje jak v rámci školy, i mimo ni se zúčastňovali soutěží. „My jsme tenkrát jezdili na soutěže, to byla tenkrát taková turbulentní doba. Chtěli na ty soutěže jezdit, ale taky nám to kolikrát nebylo umožněno, takže kolikrát jsme jeli i na vlastní náklady a buď za jméno školy, nebo na vlastní triko. Náhle když škola zjistila, že jsme dobrý, že najednou jsme první, druhý, tak najednou se k nám všichni začali hlásit. To nebylo úplně dobrý, jak se k nám zachovali, nicméně jsme to prostě skousli a nějak jsme to přešli.“ Z toho vyplývá, že by pan bakalář kladl více důrazu na soutěže. „Já bych všechno směřoval k tomu, aby ty předměty, které prostě jsou, se směřovaly jedním směrem a to je, že by byly modelové situace. To je moje koncepce a tím vyvrcholením by byla ta soutěž, na kterou by byla ta skupina vyslaná, protože nikdy škola nedokáže nasimulovat podmínky soutěží. Opravdu mám za sebou velký počet soutěží a vždycky to byl stres, vždy ten člověk zažije situace podobné realitě. Člověk se nevyspal, ten časový faktor, kdy je člověk ve stresu, bojí se, to hraje velkou důležitou roli a potom se to projeví hlavně v té praxi, když je člověk nevyspalý, má třeba po třech nočních, kde se hodně jezdilo. Pak najednou přijde případ, kdy člověk vážně musí přemýšlet a najednou je všechno naruby, musí z rukávu sypat věci, které se naučil, nebo který intuitivně kdysi zvládal a teď je musí nějak zapojit.“ Z toho plyne, že by pro studenty bylo přínosnější nasadit větší širší dril.

Kolik hodin praxí jste absolvovali?

„To už si vůbec nepamatuji, jenom vím, kde jsme to absolvovali. Byla to všechna oddělení tady v nemocnici v Pardubicích, počínaje takových těch základních, takže Kardiologie, Interna, Neurologie, standardy, jednotka intenzivní péče, Psychiatrie atd.“ Podle pana bakaláře by měl člověk, který na praxi chodí, vypracovat například seminární práci na téma, které je specifické pro dané oddělení. „Udělat třeba seminárku, například typu nejčastější úraz příjmu na konkrétní oddělení, aby člověk získal nějaký přehled. Zním taky spoustu kamarádů, kteří tam prostě tupě chodili a vůbec nic z toho neměli, bylo jim to úplně jedno.“

Byli kantoři na škole pouze interní, nebo Vás vyučovali i externí specialisté z různých zdravotnických oborů?

„Učila nás jak interní tak externí. Jak už jsme se bavili předtím, my jsme byli prvním, tak většina kantorů byli externisti, protože škola neměla kapacity na to, aby najednou z ničeho nic poslal 10 kantorů, kteří to budou všechno vyučovat, to prostě nešlo.“ Nyní je situace úplně jiná, na škole vyučuje spousta interních lidí. Pan bakalář v tom nevidí nic špatného.

Jaké kurzy jste v rámci vyučování podstoupil?

„Takže byl to lyžařský kurz, na ten si pamatuju, ten byl opravdu super.“ Vše bylo pod křídly katedry tělovýchovy a sportu v čele s panem magistrem Macasem. *„Potom to byl potápěčský výcvik, horolezecký výcvik a to bylo asi všechno z těch kurzů. Určitě bych ale zařadil těch výcviků více, jednak si myslím, že za ty tři roky vysoké školy si má člověk opravdu ten život užít, hlavně ten studentský život by škola měla podporovat. Když se na to podíváte, ve 23 letech vylezete ze školy, a potom už člověk do smrti jen pracuje.“* Podle další výpovědi uvádí, že kurzů by mohlo být daleko více a nemusely by být ani tak daleko, stačilo by někde v blízkém okolí Pardubic. Největšímu zaujetí ze všech kurzů, dává potápěčskému. *„Co mě tenkrát nadchlo z kurzu a na co jsem si udělal papíry, tak to bylo potápění. Hlavně s těmi lidmi, co jsme to dělali, hlavně kluci od městské policie tady z Pardubic to bylo super.“*

Jaké pomůcky jste měli v rámci školy k dispozici?

„Byl to první obor, takže jenom to základní, co měly tenkrát všeobecné sestry a až postupem času přibyla nějaká torza těl na resuscitace. Různé imobilizační pomůcky a vyprošťovací věci atd. Takže to základní, ale nám to nějak nevadilo.“

Měli jste nějakou speciální učebnu pro daný obor?

„Ano měli, už tenkrát jsme měli učebnu číslo 35. Ve druháku se začala dělat, takže jsme tam potom fungovali.“

Kolik Vás v prvním ročníku nastupovalo na nový obor?

„Bylo nás strašně málo.“ Přesný počet pan bakalář neví, udává počet kolem 30 až 35 lidí a ke konci studia kolem 25 spolužáků.

Jaká jste viděl pozitiva na tomto oboru?

Největší pozitivum vidí pan bakalář v pomáhání lidem, v jejich soužení a zlepšování jejich statistik v přežití při určitých úrazech. *„Postupem času stejně člověk zjistí, že 98 % je práce se starými lidmi, jako všude v našem zdravotnictví. Občas se něco naskytne, nějaký mord, když to tak řeknu.“*

Spíše z pohledu, co Vám ty pozitiva oboru přinesly?

„Velký plus a to byl titul.“ Jelikož obor na Vyšší odborné škole Medea v Praze byl rozjetým oborem, který měl tradici, stále vysoce kvalifikované kantory a v Praze vysokou kumulaci vysoce vzdělaných lidí a s Pardubicemi nesrovnatelné. *„Takže z tohoto pohledu určitě ta Vyšší odborná škola byla lepší. Ale věřím tomu, že se to dostane na stejnou úroveň, nevím nedokážu to říct. Určitě tam byly věci, které jsem se dozvěděl až tady. Člověk se učí celý život, takže v Pardubicích to mělo přínos.“*

Na druhou stranu jaká negativa jste na tomto oboru viděl?

Pan bakalář si vzpomíná na jednu magistru z ošetrovatelství, která je vyučovala. Prozradil, že dělala na ARO a na fakultě vyučovala předmět Ošetrovatelství. Poté co 10 lidem nedala zkoušku z předmětu Ošetrovatelství, tak skončila. *„Takže ta nám hodně ležela v žaludku.“* Dále pokračuje v důležitosti komunikace a v učení. Určité učení nám jde, jiné zase ne a záleží na člověku, co má v sobě. *„Stále si můžeme z těch šuplíků vytahat to, co potřebujeme. Jak říkám, vždycky je lepší, když to nevím, alespoň vědět, kde to najdu, než pak tápat.“*

Přinesla Vám škola to, co jste od ní očekával?

„Určitě. Vzdělání a práci. Já už jsem při škole pracoval na dohodu tady na záchrance, hned potom co jsem dokončil školu, takže v tom byla moje ohromná výhoda.“

Stíhal jste to časově?

„Jak říkám, byla to dohoda, takže jsem to stíhal.“

Když jste tu školu vystudoval, měl jste nějakou možnost zpětné vazby a učinil jste tak?

„Ne, neměl. Určitě by to bylo fajn po nějaké době se zatím ohlédnout.“ Pan bakalář poukazuje na problém probíraný v rozhovoru výše a to, že měl v hlavě nějaký koncept, nebylo mu umožněné to zpracovat do celkového pohledu a ten koncept toho oboru na začátku trochu

pozměnit. „Kdyby to tenkrát fungovalo, tak je to teď úplně někde jinde, je to asi šest let zpátky. Takže to mě trochu mrzí, že se potom zavřely dveře.“

Vy jste tam začal učit, z jakého důvodu to bylo?

„Z důvodu, že jsem chtěl, aby ty studenti, kteří potom k nám chodí na praxi, kteří v budoucnu budou pracovat někde na záchraně, aby byli prostě dobrý. Aby prostě potom přišli do práce a kolegové, kteří je uvidí, řeknou ty jo ten kluk je vážně dobrý, je vážně v pohodě.“ Naproti tomu staví neschopnost některých studentů na praxi, kteří se to ve škole nenaučí a na praxi základní věci dělají špatně. Pan bakalář je proto chtěl erudovat a připravit je řádně na praxi.

Našel jste hned po úspěšném absolvování práci na zdravotnické záchranné službě?

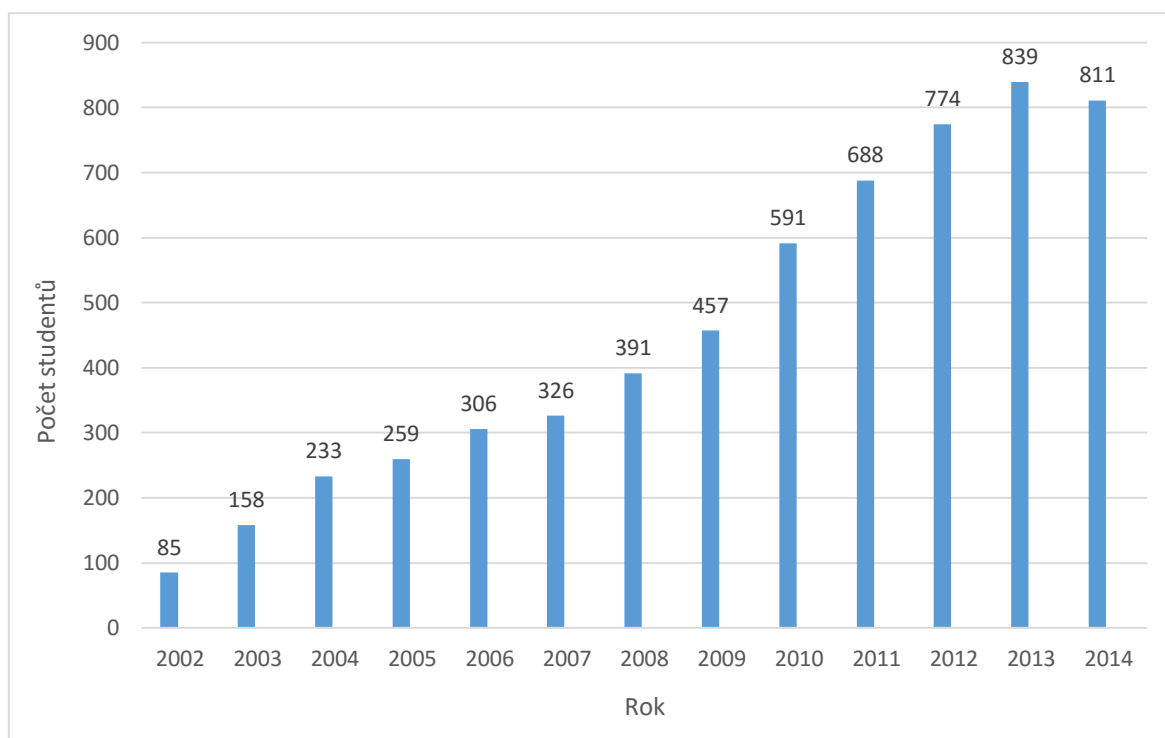
„Ano. Já už jsem v Pardubicích pracoval na dohodu 3 roky, takže už věděli, že jsem dobrý, že jsem v pohodě. Potom se tady naskytlo volné místo, takže jsem byl šťastný, že jsem tady mohl pracovat. Nejdřív na pozici řidiče a časem na pozici zdravotnického záchranáře.“

6.2 Statistiky – vývoj počtu studentů na Fakultě zdravotnických studií Univerzity Pardubice

V roce 2014 studovalo ve studijních programech FZS celkem 811 studentů (stav k 31. 12. 2014), z nichž tvořilo 84,6 % studentů prezenční formy studia. Nejvyšší počet studujících na fakultě pochází z Pardubického kraje. Druhé místo zaujímají studenti s trvalým bydlištěm v Královéhradeckém kraji a dále pak z Vysočiny. Nejméně studentů pochází z Karlovarského a Ústeckého kraje. Následující tabulka (Tabulka 1) a její grafické zobrazení (Obrázek 4) zachycuje vývoj celkového počtu studentů FZS mezi lety 2002 až 2014. Údaje vykazují rostoucí trend do roku 2013. Meziroční nárůst počtu studentů je důsledkem rozvoje ÚZS a nově otevíraných oborů s cílem získat statut FZS. Lehký pokles počtu studentů lze spatřit mezi lety 2013 a 2014.

Tabulka 1 Vývoj celkového počtu studentů Fakulty zdravotnických studií mezi lety 2002 až 2014 (FZS, Výroční zpráva, 2014)

Rok	Počet studentů
2002	85
2003	158
2004	233
2005	259
2006	306
2007	326
2008	391
2009	457
2010	591
2011	688
2012	774
2013	839
2014	811

Obrázek 4 Vývoj celkového počtu studentů Fakulty zdravotnických studií mezi lety 2002 až 2014 (FZS, Výroční zpráva, 2014)

Přijímací řízení probíhají pro bakalářské a magisterské studijní programy formou písemných testů. Pro bakalářský obor ZZ je nutností splnit i test fyzických zdatností, pro obor Radiologický asistent je písemný test dále rozšířen o písemný test z fyziky a pro obor Zdravotně-sociální pracovník je rozšířena zkouška o písemný test ze základů společenských věd. U doktorských programů probíhá přijímací řízení formou ústních pohovorů a ústních zkoušek z cizího jazyka. V roce 2014 zaznamenala fakulta zájem od 1090 uchazečů, kteří se přihlásili k výběrovému řízení. Fakulta přijala 522 studentů, z nichž se ke studiu na FZS zapsalo 366 studentů. Následující tabulka (Tabulka 2) zachycuje vývoj přihlášených, přijatých a zapsaných uchazečů o studium na FZS. (FZS, Výroční zpráva, 2014)

Tabulka 2 Vývoj přihlášených, přijatých a zapsaných uchazečů o studium na Fakultě zdravotnických studií (FZS, Výroční zpráva, 2014)

Rok	Přihlášení uchazeči	Přijatí uchazeči	Zapsaní studenti
2002	183	107	88
2003	329	119	93
2004	485	124	82
2005	487	123	106
2006	575	165	134
2007	621	212	163
2008	672	299	227
2009	640	301	242
2010	850	378	295
2011	1123	380	306
2012	1151	462	356
2013	1066	499	358
2014	1090	522	366

Z výše uvedeného je možné spatřit vzrůstající trend, jak v počtu přihlášených, tak v počtu zapsaných studentů, což má pozitivní vliv nejenom pro FZS, ale i pro zdravotnictví obecně. Je všeobecně známo, že zdravotnictví se neustále potýká s nedostatečným počtem zaměstnanců, ovšem vzrůstající zájem o zdravotnické programy a obory, které fakulta nabízí, následně představuje vyšší počet absolventů, kteří poté míří do zdravotnictví. V rámci studijních oborů a programů jsou studenti vzděláváni nejenom teoreticky, avšak i prakticky – tráví stovky hodin na jednotlivých odděleních v nemocnicích, kde jsou připravováni na svá budoucí povolání. Mnozí z nich si již během studijních let nachází v nemocnicích práci či alespoň brigádu. Tímto způsobem přináší FZS ve spolupráci s Nemocnicí Pardubického kraje, a.s. novou krev do oboru zdravotnictví.

6.3 Statistiky – vývoj počtu studentů – obor Zdravotnický záchranář

Jak již bylo zmíněno, obor ZZ se poprvé objevil na akademické půdě Univerzity Pardubice v roce 2008. Tento bakalářský obor, zakončený získáním bakalářského titulu byl v době otevření v Pardubicích do jisté míry výjimečný, jelikož ho bylo možné v ČR studovat pouze na třech vysokých školách.

Pardubická Univerzita tedy byla mezi čtyřmi prvními školami, které připravovaly (a stále připravují) studenty k budoucímu povolání ZZ. Hned v prvním akademickém roce 2008/2009 projevilo zájem o studium oboru celkem 63 uchazečů, z nichž se k přijímacím zkouškám dostavilo 58. Fakulta nakonec přijala do prvního ročníku uchazečů 40, ovšem počet skutečně zapsaných studentů se snížil na 35. Po třech letech studia (tj. v roce 2011) absolvovalo úspěšně státní závěrečnou zkoušku celkem 19 z nich. Následující tabulka (Tabulka 3) uvádí přehled počtu přihlášených uchazečů v jednotlivých letech, kteří projevili zájem o studium na FZS v porovnání s počtem přihlášených uchazečů o obor ZZ.

Tabulka 3 Přehled počtu přihlášených uchazečů na Fakultě zdravotnických studií a uchazečů o obor Zdravotnický záchranář (Interní dokumenty FZS, 2015)

Rok	Počet přihlášených uchazečů na FZS	Počet přihlášených uchazečů do oboru ZZ	Poměr počtu uchazečů FZS a uchazečů o obor ZZ
2008	672	63	9 %
2009	640	108	17 %
2010	850	183	22 %
2011	1123	222	20 %
2012	1151	184	16 %
2013	1066	169	16 %
2014	1090	188	17 %

Mírný pokles přihlášených uchazečů mezi lety 2012 až 2013 (oproti vzrůstajícímu trendu do roku 2011) mohl být zapříčiněn otevřením oboru ZZ na dalších vysokých školách. Uchazeči o studium velmi často přihlížejí k časové náročnosti dojíždění, k frekvenci a složitosti dopravních spojů mezi místem, kde žijí a místem, kde by mohli studovat, dále přihlíží i k eventuálním možnostem ubytování na kolejích popřípadě v rámci spolubydlení v bytech. Důležité je také zmínit finanční náročnost popřípadě pracovní možnosti. Ve výběru vysoké

školy hraje roli velká škála faktorů, které se výrazně promítají na počty přihlášených a především skutečně zapsaných studentů do akademického roku. Velká většina studentů totiž nepodává pouze jednu přihlášku ke studiu, nýbrž hned několik. Kolikrát se může stát, že při přijímacím řízení již student ví, zda je či není přijat na některou z vybraných škol. Na něm je poté rozhodnout se, zda se k přijímacím zkouškám dostaví, či nikoliv. V těchto případech nastupují opět další faktory rozhodování, které mohou s čísly výrazně hýbat. Níže uvedená tabulka (Tabulka 4) zachycuje právě zmíněný vývoj počtu mezi přihlášenými uchazeči, přijatými uchazeči (kteří úspěšně složili přijímací řízení) a skutečně zapsanými studenty, kteří nastoupili do akademického roku k tříletému bakalářskému oboru ZZ.

Tabulka 4 Vývoj přihlášených, přijatých a zapsaných studentů do oboru Zdravotnický záchranář (Interní dokumenty FZS, 2015)

Rok	Počet přihlášených uchazečů do oboru ZZ	Počet přijatých uchazečů do oboru ZZ	Skutečně zapsaní studenti do oboru ZZ
2008	63	40	35
2009	108	39	34
2010	183	36	36
2011	222	38	30
2012	184	36	33
2013	169	44	43
2014	188	54	47
2015	163	51	48

První absolventi oboru ZZ opustili školu s bakalářským titulem v roce 2011. Uvedená tabulka (Tabulka 5) poskytuje informace o počtu absolventů oboru ZZ v časové ose od roku 2011 do roku 2015.

Tabulka 5 Počet absolventů oboru Zdravotnický záchranář (Interní dokumenty FZS, 2015)

Rok nástupu do studia	Rok absolvování studia státní závěrečné zkoušky	Absolventi oboru ZZ
2008	2011	19
2009	2012	26
2010	2013	21
2011	2014	25
2012	2015	31

Z tabulky lze vyčíst, že počet absolventů má rostoucí tendenci, což je dáno přímou úměrou - čím více studentů do ročníku nastoupí, tím více jich oproti předchozímu ročníku absolvuje.

6.4 Vývoj oboru Zdravotnický záchranář na Fakultě zdravotnických studií v Pardubicích

Ještě před tím, než se obor otevřel, musel projít akreditacemi přes různé instituce. Podle pana profesora Pellanta a paní doktorky Škvrňákové, byly podklady k otevření oboru jasné dané. Tak obor dostal zelenou a mohl se na FZS otevřít pro první studenty. Historie vzniku oboru se váže k roku 2008, kdy ke studiu nastoupili první studenti. Podle analýzy dat z interních dokumentů FZS bylo v prvním roce skutečně zapsáno 35 studentů.

6.4.1 Charakteristika studijního oboru Zdravotnický záchranář na Fakultě zdravotnických studií v Pardubicích

Jedná se o bakalářský obor v prezenční formě. Je to tříletý obor, zakončený státní závěrečnou zkouškou a získáním bakalářského titulu. Studijním programem je specializace ve zdravotnictví evidována pod číslem (B5345) a název Studijního oboru je Zdravotnický záchranář pod číslem (5345R021).

„Vzdělávací a profesní cíle studijního oboru jsou, získání profesní kvalifikace zdravotnický záchranář pro poskytování samostatné, specifické ošetrovatelské péče na úseku neodkladné péče a akutního příjmu. Absolvent získává způsobilost k výkonu profese zdravotnický záchranář

v síti zařízení a pracovišť zdravotnické záchranné služby integrovaného záchranného systému a v dalších složkách činných v záchrance života a zdraví. Úspěšné ukončení studia dává absolventům systémový základ v oboru Zdravotnický záchranář s možností získání další specializace v rámci celoživotního vzdělávání. Bakalářský studijní program Specializace ve zdravotnictví, obor Zdravotnický záchranář byl akreditován jako společný studijní program/obor s Fakultou vojenského zdravotnictví Hradec Králové Univerzity obrany v Brně.”
(Fakulta zdravotnických studií, 2016)

6.4.2 Vzdělávání Zdravotnického záchranáře

Teoretická příprava je základem výuky všech studentů a slouží jako příprava na praktickou část výuky. V teoretické přípravě si studenti prohlubují již získané znalosti a osvojují další nové znalosti a poznatky. Velký důraz je u zdravotnických pracovníků kladen na naprosté základy z oblasti zdravotnictví, tedy aby měl student nejen teoretické znalosti, ale aby je uměl aplikovat a uplatnit v praxi. Zmíněným stavebním prvkem teoretické přípravy je anatomie lidského těla. Tento studijní předmět, který se vyučuje hned v prvním bakalářském ročníku na FZS Univerzity Pardubice, se zabývá anatomickou stavbou lidského těla, jednotlivými orgány, systémy, strukturami, umístěním, vzhledem, vzájemnými vztahy apod. (Univerzita Pardubice, 2016c)

Pro studenty ze středních zdravotnických škol představuje tento předmět spíše prohlubování dosavadních znalostí, kdežto u ostatních studentů, kteří se zdravotnictvím nepřišli prozatím do kontaktu, dochází k získávání nových znalostí. Bez těchto znalostí by nemohl student vykonávat práci zdravotnického pracovníka, natož ZZ. Další nedílnou součástí znalostí studentů je latinská terminologie a ošetrovatelské postupy, které jsou základem pro praktickou část studia. Studenti získají teoretické znalosti a praktické dovednosti o ošetrovatelských výkonech a postupech, které jsou jádrem pro výkon jejich budoucího povolání. Teoretická příprava (absolvování jednotlivých předmětů v rámci studia) je zakončeno zápočtem, nebo zkouškou, která může být písemná i ústní. Zkouška může zahrnovat i praktickou ukázkou výkonů, aby bylo prokázáno, že student je schopen aplikovat své teoretické znalosti v praxi.

Praktická část studia představuje aplikování teoretických znalostí pro konkrétní situace, se kterými se studenti během studia setkají a podrobně seznámí. Odborná praxe v rámci studia na FZS v Pardubicích probíhá na základě úzké spolupráce na odděleních v Nemocnici Pardubického kraje, a.s. V rámci studia musí student absolvovat i individuální praxi, což znamená, že praktickou přípravu může absolvovat v jakékoliv nemocnici na území ČR

v období letních prázdnin. Přesný počet strávených hodin či týdnů na jednotlivých odděleních je předem stanoven. Například na interním oddělení musí student absolvovat za dobu studia celkem 5 týdnů, na interním oddělení s jednotkou intenzivní péče také 5 týdnů, na ARO 4 týdny a na porodním sále 2 týdny. Součástí praxí je i 6 týdnů strávených na ZZS, jako součást výjezdové skupiny. Studenti se v rámci praktické přípravy seznamují i s operačním střediskem ZZS. Celkově by měl každý student za dobu studia tří let absolvovat 1800 hodin na odděleních v nemocnicích a na ZZS. Rozsah 1800 hodin odpovídá 75 dnům nepřetržité práce. Aby mohla být studentovi uznána vykonaná praxe, musí doložit potvrzení o jejím absolvování, k tomu slouží tzv. „Portfolio“, ve kterém jsou zaznamenány absolvované výkony, přehled praxe na jednotlivých odděleních a hodnocení studentových výkonů od staničních sester.

Jak již bylo zmíněno výše, výuku doplňují vhodně zvolené kurzy, zpravidla v délce trvání jednoho týdne. Tyto kurzy úzce souvisí se specifickými oblastmi záchrany života pacientů. Prvotním kurzem, který studenti absolvují ještě před začátkem prvního semestru, je kurz první pomoci. Během zimních měsíců absolvují studenti lyžařský kurz, který je připravuje na vyprošťování zraněných osob zpod laviny, učí správné technice jízdy na běžkách či několika možných způsobech transportu zraněných osob. V období letních měsíců jsou studenti podrobeni kurzu záchrany na vodě a potápění. K dalším důležitým kurzům patří kurz řídičských dovedností, který ocení především budoucí řidiči ZZS. Posledním kurzem, který studenti absolvují pár týdnů před státními závěrečnými zkouškami je horolezecký kurz, jež studenty naučí záchrany v těžce dostupných prostorách, jako jsou soutěsky v horách a mnoho dalších nezbytných postřehů a dovedností, bez kterých se v terénu neobejdou.

Během studia se mohou studenti samostatně vzdělávat a účastnit se širokého spektra soutěží, ať už profesionálních či studentských. Na těchto soutěžích se setkají s modelovými situacemi a s obrovskou konkurencí, která je žene kupředu, aby se co možná nejvíce zlepšovali. Studenti také mají možnost absolvovat kurz líčení, který je naučí, jak věrohodně nalíčit zraněného člověka na modelové situace, které pomáhají studentům při studiu.

Celoživotní vzdělávání je zakotveno v §53 zákona č.96/2004 Sb., kterým se rozumí „*průběžné obnovování, zvyšování, prohlubování a doplňování vědomostí, dovedností a způsobilosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků v příslušném oboru v souladu s rozvojem oboru a nejnovějšími vědeckými poznatky.*“ (Česko, 2004) Celoživotní vzdělávání je tak povinné pro všechny zdravotnické pracovníky a jiné odborné pracovníky, tudíž i pro ZZ.

Toto vzdělávání ZZ může mít různé formy, jako například certifikované kurzy, které nabízí i Univerzita Pardubice, dále odborné stáže, školení, konference, publikační či vědecko-výzkumné činnosti nebo dokonce samostudium odborné literatury.

6.4.3 Porovnání teoretické přípravy oboru Zdravotnický záchranář

Obor ZZ byl poprvé otevřen v roce 2008. Podoba oboru ZZ, především složení předmětů, se postupem času vyvíjela a měnila. Tento vývoj je zachycen v následujícím textu. Při porovnání se vychází z prvního roku otevření studia. Charakterizována je podoba tří let, které první studenti absolvovali, až do úspěšného zakončení v roce 2011. Složení těchto předmětů je porovnáno s aktuálním ročníkem, který zahájil studium v roce 2013 a jehož absolventi ukončí studium státní závěrečnou zkouškou v letošním roce, tj. v roce 2016.

Teoretická část v prvním semestru studia má stejné základní předměty. Studenti ročníku 2008 měli 14 předmětů a anglický jazyk byl zařazen v povinném bloku předmětů. Oproti tomu studenti ročníku 2013 měli 15 povinných předmětů a k tomu jeden povinně volitelný předmět, na všechny čtyři semestry, což byl anglický jazyk. Studenti museli absolvovat rozřazovací test, který rozdělil studenty do tří skupin. Tyto skupiny byly podle úrovně znalosti anglického jazyka – začátečníci, mírně pokročilí a pokročilí. Studenti ročníku 2008 měli jeden předmět, který se u studentů ročníku 2013 vyučoval až ve třetím semestru, jedná se o předmět Základy kartografie a topografie. Studenti ročníku 2013 měli navíc předměty komunikaci a interaktivní procesy, psychologii a sociologii. Předmět Tělesná výchova I, skrývá v sylabu gymnastické prvky, čemuž odpovídá u ročníku 2013 předmět Základní gymnastika. Následující tabulka (Tabulka 6) zobrazuje přehled předmětů prvního semestru oboru ZZ pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014.

Tabulka 6 Přehled předmětů prvního semestru oboru Zdravotnický záchranář pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014 (Univerzita Pardubice, 2016d; Univerzita Pardubice, 2016e)

1. semestr oboru Zdravotnický záchranář 2008/2009	1. semestr oboru Zdravotnický záchranář 2013/2014
Povinné předměty:	Povinné předměty:
Anatomie	Anatomie
Anglický jazyk I	Biofyzika, základy radiologie a radiační ochrana
Biofyzika, základy radiologie a radiační ochrana	Biochemie, toxikologie, návykové látky a chemická ochrana
Biochemie, farmakologie a toxikologie	Fyziologie
Fyziologie	Komunikace a interaktivní procesy
Latinská terminologie	Latinská terminologie
Odborná praxe	Odborná praxe
Ošetřovatelské postupy	Ošetřovatelské postupy
Ošetřovatelství	Ošetřovatelství
Tělesná výchova I	Psychologie
Úvod do filozofie, etiky a studia práva	Sociologie
Základy informačních technologií	Úvod do filozofie, etiky a studia práva
Základy kartografie a topografie	Základní gymnastika
Zdravotní a sociální politika	Základy informačních technologií
	Zdravotní a sociální politika
	Povinně volitelné předměty:
	Anglický jazyk I. CEFR A1, A2, B1

Ve druhém semestru studia měli studenti ročníku 2008 předmětů 13, všechny shodné se studenty ročníku 2013, ti měli 18 předmětů. Předměty, které měli navíc, byly Bazální stimulace, Farmakologie a speciální farmakologie, Komunikace a interaktivní procesy, Psychologie a navíc tu byla na období prázdnin zařazena individuální praxe. Název předmětu Tělesná výchova II pro studenty ročníku 2008 zahrnuje stejné prvky v sylabu, jako předmět základy plavání u studentů ročníku 2013. Následující tabulka (Tabulka 7) zachycuje přehled předmětů prvního semestru oboru ZZ pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014.

Tabulka 7 Přehled předmětů druhého semestru oboru Zdravotnický záchranář pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014 (Univerzita Pardubice, 2016d; Univerzita Pardubice, 2016e)

2. semestr oboru Zdravotnický záchranář 2008/2009	2. semestr oboru Zdravotnický záchranář 2013/2014
Povinné předměty:	Povinné předměty:
Anatomie	Anatomie
Anglický jazyk I	Bazální stimulace
Epidemiologie a mikrobiologie, Hygiena	Farmakologie a speciální farmakologie
Fyziologie	Fyziologie
Chirurgická propedeutika	Chirurgická propedeutika
Interní propedeutika	Interní propedeutika
Odborná praxe	Komunikace a interaktivní procesy
Ošetrovatelské postupy	Odborná praxe
Ošetrovatelství	Odborná praxe individuální
Patologie a soudní lékařství	Ošetrovatelské postupy
Pedagogika, výzkum v ošetrovatelství	Ošetrovatelství
Tělesná výchova II	Patologie
Úvod do filozofie, etiky a studia práva	Pedagogika a edukace
	Psychologie
	Úvod do filozofie, etiky a studia práva
	Základy plavání
	Povinně volitelné předměty:
	Anglický jazyk II. CEFR A1, A2, B1

Ve třetím semestru absolvovali studenti ročníku 2008 celkem 10 předmětů a k tomu 2 povinně volitelné předměty. Těmi byly Léčba bolesti akutních stavů v paliativní péči a Multikulturní ošetrovatelství, z nichž si museli vybrat pouze jeden. Studenti ročníku 2013 měli 13 předmětů, navíc měli předměty Komunikace a interaktivní procesy, Ošetrovatelské postupy v intenzivní péči, Psychologie a Soudní lékařství. Byl tu zahrnut i předmět Základy kartografie a topografie, který měli studenti ročníku 2008 už v prvním semestru. Tento ročník měl navíc odlišný předmět a to Základy statistiky a metodologie vědeckého výzkumu, který měli studenti ročníku 2013 až následující čtvrtý semestr. Níže uvedená tabulka (Tabulka 8) znázorňuje přehled předmětů třetího semestru oboru ZZ pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014.

Tabulka 8 Přehled předmětů třetího semestru oboru Zdravotnický záchranář pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014 (Univerzita Pardubice, 2016d; Univerzita Pardubice, 2016e)

3. semestr oboru Zdravotnický záchranář 2008/2009	3. semestr oboru Zdravotnický záchranář 2013/2014
Povinné předměty:	Povinné předměty:
Akutní stavy v dětském lékařství	Akutní stavy v gynekologii a porodnictví
Anglický jazyk II	Chirurgie a traumatologie
Chirurgie a traumatologie	Interna
Interna	Komunikační a interaktivní procesy
Náhlé příhody v gynekologii a porodnictví	Kondiční příprava
Odborná praxe	Odborná praxe
Tělesná výchova III	Ošetrovatelské postupy v intenzivní péči
Urgentní medicína a medicína katastrof	Psychologie
Vybrané kapitoly z gerontologie	Soudní lékařství
Základní statistiky a metodologie vědecký výzkum	Urgentní medicína a medicína katastrof
Povinně volitelné předměty:	Vybrané kapitoly z gerontologie
Léčba bolesti akutních stavů v paliativní péči	Základy kartografie a topografie
Multikulturní ošetrovatelství	Povinně volitelné předměty:
	Anglický jazyk III. CEFR A1, A2, B1

Čtvrtý semestr měli studenti ročníku 2008 předmětů 8 plus 1 povinně volitelný a to Informační zdroje pro medicínské obory. Studenti ročníku 2013 měli opět o pár předmětů více, celkem museli absolvovat 10 předmětů. Ve studijním plánu tedy měli navíc předmět Základy výzkumu a statistiky a Válečná chirurgie BARTS. Tento druhý předmět je naopak umístěn u studentů ročníku 2008 v šestém semestru. Tělesná výchova IV je opět v sylabu shodná s předmětem Vodní záchrana. Následující tabulka (Tabulka 9) zobrazuje přehled předmětů čtvrtého semestru oboru ZZ pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014.

Tabulka 9 Přehled předmětů čtvrtého semestru oboru Zdravotnický záchranář pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014 (Univerzita Pardubice, 2016d; Univerzita Pardubice, 2016e)

4. semestr oboru Zdravotnický záchranář 2008/2009	4. semestr oboru Zdravotnický záchranář 2013/2014
Povinné předměty:	Povinné předměty:
Anglická jazyk II	Chirurgie a traumatologie
Chirurgie a traumatologie	Interna
Individuální odborná praxe	Odborná praxe
Interna	Odborná praxe individuální
Odborná praxe	Psychologie
Psychologie, komunikace	Urgentní medicína a medicína katastrof
Tělesná výchova IV	Válečná chirurgie, BARTS
Urgentní medicína a medicína katastrof	Vodní záchrana
Povinně volitelné předměty:	Základy výzkumu a statistiky
Informační zdroje pro medicínské obory	Povinně volitelné předměty:
	Anglický jazyk IV. CEFR A1, A2, B1

Pátý semestr je co do počtu předmětů nejrozdílnější. Studenti ročníku 2008 měli sedm povinných předmětů, na rozdíl od studentů ročníku 2013. Ti měli dvanáct povinných předmětů. Navíc tedy museli absolvovat Akutní stavy v dětském lékařství, Anesteziologii a resuscitaci, Krizové řízení, Operační řízení v přednemocniční a neodkladné péči a Psychologii zdravotnickou. Uvedená tabulka (Tabulka 10) zachycuje přehled předmětů pátého semestru oboru ZZ pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014.

Tabulka 10 Přehled předmětů pátého semestru oboru Zdravotnický záchranář pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014 (Univerzita Pardubice, 2016d; Univerzita Pardubice, 2016e)

5. semestr oboru Zdravotnický záchranář 2008/2009	5. semestr oboru Zdravotnický záchranář 2013/2014
Povinné předměty:	Povinné předměty:
Báňská problematika	Akutní stavy v dětském lékařství
Interna	Akutní stavy v neurologii a psychiatrii
Management a ekonomie, krizové řízení ve zdravotnictví	Anesteziologie a resuscitace
Odborná praxe	Báňská problematika
Tělesná výchova V	Interna
Urgentní medicína a medicína katastrof	Urgentní medicína a medicína katastrof
Vybrané kapitoly ošetřovatelství v neurologii a psychiatrii	Krizové řízení
	Management a ekonomika
	Operační řízení v přednemocniční a neodkladné péči
	Psychologie zdravotnická
	Sebeobrana
	Odborná praxe

Šestý semestr je také hodně rozdílný. Studenti ročníku 2013 mají 9 povinných předmětů. Ty, které jsou ve studijním plánu navíc, jsou dvousemestrální a navazují na předešlý pátý semestr. V předmětu Tělesná výchova VI měli studenti ročníku 2008 v sylabu popsáno zacházení se střelnou zbraní a střelbu. Studenti ročníku 2013 tento předmět neměli, namísto toho měli lezení na umělé stěně. Dále si lze povšimnout stejných předmětů v povinně volitelných předmětech. Následující tabulka (Tabulka 11) zobrazuje přehled předmětů šestého semestru oboru ZZ pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014.

Tabulka 11 Přehled předmětů šestého semestru oboru Zdravotnický záchranář pro akademický rok 2008/2009 a 2013/2014 (Univerzita Pardubice, 2016d; Univerzita Pardubice, 2016e)

6. semestr oboru Zdravotnický záchranář 2008/2009	6. semestr oboru Zdravotnický záchranář 2013/2014
Povinné předměty:	Povinné předměty:
Anesteziologie a resuscitace	Anesteziologie a resuscitace
Bakalářská práce	Krizové řízení
Odborná praxe	Management a ekonomika
Tělesná výchova VI	Operační řízení v přednemocniční a neodkladné péči
Urgentní medicína a medicína katastrof	Psychologie zdravotnická
Válečná chirurgie, BARTS	Urgentní medicína a medicína katastrof
Povinně volitelné předměty:	Odborná praxe
Ošetrovatelská péče o nemocné se stomiemi	Bakalářská práce
Urgentní stavy v otorinolaryngologii	Lezení na umělé stěně
	Povinně volitelné předměty:
	Ošetrovatelská péče o nemocné se stomiemi
	Urgentní stavy v otorinolaryngologii

Při porovnání začínajícího ročníku 2008 s ročníkem 2013, je možné vidět nárůst předmětů ve všech semestrech. Studenti ročníku 2013 museli absolvovat předměty Komunikace a interaktivní procesy, Sociologie, Ošetrovatelské postupy v intenzivní péči, Krizové řízení a Operační řízení v přednemocniční péči a neodkladné péči. Tyto uvedené předměty nebyly součástí studijního plánu ročníku 2008. Předmět Psychologie byl zařazen u ročníku 2013 ve všech semestrech, zatímco studenti ročníku 2008 ho absolvovali pouze v jednom semestru. Z posbíraných dat bylo dále zjištěno, že se u všech předmětů zvýšily hodinové dotace. Další změnou s vývojem času prošla i náplň praxe.

6.4.4 Porovnání kurzů oboru Zdravotnický záchranář

Studenti ročníku 2008 absolvovali, dle informací získaných od pana bakaláře Malého, lyžařský kurz, potápěčský kurz a horolezecký kurz. Studenti ročníku 2013 zahájili studium ještě před začátkem prvního semestru týdenním kurzem první pomoci. K dalším kurzům a jejich

povinnému absolvování patřil lyžařský kurz, potápěčský kurz, horolezecký kurz a k nově přidaným také kurz řídičských dovedností, s absolvováním školy smyku a řízením dodávky simulující sanitku. Počet kurzů se tedy zvýšil, v porovnání s otevřením studia. Velmi zajímavý a přínosný kurz, který ročník 2008 neabsolvoval, kurz řídičských dovedností, je pro studenty důležitý především z toho důvodu, že si studenti vyzkouší řídit dodávku podobnou sanitce a zjistí tak, jak se chová větší vozidlo než je normální krátké auto.

6.4.5 Státní závěrečné zkoušky oboru Zdravotnický záchranář

Státní závěrečné zkoušky oboru ZZ se nemění, zůstávají pořád stejné, jak u zahajovacího ročníku oboru, tak i dnes. Skládají se ze tří částí a to Urgentní medicíny a medicíny katastrof, Klinických předmětů – Chirurgie a Vnitřní lékařství a nakonec Komplexu společenských předmětů. Součástí státních závěrečných zkoušek je i obhajoba bakalářské práce.

7 DISKUZE

Praktická část bakalářské práce obsahuje kvalitativní rozhovory a analýzu dokumentů zabývající se vznikem oboru ZZ na FZS v Pardubicích. Díky rozhovorům s pamětníky a absolventem oboru byla sesbírána přínosná data, která přináší historický význam.

Proč vznikl obor Zdravotnický záchranář právě na Fakultě zdravotnických studií v Pardubicích?

Obor ZZ se v minulosti vyučoval pouze a jen na vyšších odborných školách. Po úspěšném vystudování daného oboru získal student titul DiS., což znamenalo, že tento absolvent mohl pracovat na ZZS. Přirozeným vývojem začaly nabízet vzdělávání v nelékařských oborech i vysoké školy, které postupně akreditovaly i obor ZZ. Vysoké školy tak umožnily studentům získat bakalářský titul. Studenti tak začali dávat přednost studiu na vysokých školách před studiem na vyšší odborné škole.

Ještě předtím než se obor ZZ otevřel, musela tehdejší Vyšší zdravotnická škola Pardubice přejít na formu bakalářského studia a tak v roce 2002 vznikl na půdě Univerzity Pardubice vysokoškolský ÚZS (Univerzita Pardubice, 2013). Pan profesor Pellant uvedl, že ÚZS může přejít na statut FZS pouze za podmínky, že musí mít pro svoji soběstačnost zhruba 700 až 900 studentů. Tato podmínka dala impuls k otevírání nových studijních oborů. Na stránkách Univerzity Pardubice je uvedeno, že dne 1. 1. 2007 se z ÚZS stala FZS, na jejíž půdě byl kromě jiných studijních oborů otevřen v roce 2008 i obor ZZ. K založení oboru ZZ v Pardubicích tedy dopomohl dynamický růst fakulty.

Uvedené informace získané z webových stránek jednotlivých vysokých škol, poskytly náhled na otevírání bakalářských oborů ZZ v ČR. První vysoká škola, která otevřela bakalářský obor ZZ, byla Ostravská univerzita v Ostravě, která nabízí obor od roku 2004 v prezenční formě a od roku 2009 dokonce ve formě kombinované (Ostravská univerzita v Ostravě, 2016). Druhou vysokou školou, kde se dalo s oborem setkat, byla Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích, která získala akreditace v roce 2005 (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Výroční zpráva, 2005). Poslední školou nabízející obor ZZ byla Západočeská univerzita v Plzni, kde byl poprvé obor otevřen taktéž v roce 2008 (FZS Západočeské univerzity v Plzni, Výroční zpráva, 2009). V tomtéž roce 2008 získala akreditaci pro studijní program a obor ZZ i Univerzita obrany, která uskutečňuje výuku ve spolupráci s Univerzitou Pardubice. Postupem času se začal obor stávat pro vysoké školy velmi lukrativním a tak se otevřely nové možnosti studia na dalších vysokých školách po celé ČR a ke zmíněným vysokým školám

přibýly další čtyři, které umožňují studium oboru ZZ. V roce 2010 nastoupili první studenti do oboru ZZ na vysoké škole České vysoké učení technické v Praze (České vysoké učení technické v Praze, 2016). V tomtéž roce se otevřel obor ZZ na soukromé Vysoké škole zdravotnické v Praze, kde je studium zpoplatněno a to částkou 54.000,-- Kč za celý akademický rok (Vysoká škola zdravotnická, 2016). Od roku 2011 nabízí studium tohoto oboru i Masarykova univerzita v Brně (Masarykova Univerzita, Výroční zpráva, 2012). Nově je obor ZZ otevřen na Technické univerzitě v Liberci, kdy první studenti nastoupili ke studiu v akademickém roce 2015/2016 (ÚZS Technické univerzity v Liberci, 2016).

K otevření oboru přispělo i to, že pan profesor Pellant se setkal s oborem na Prešovské Univerzitě na Slovensku. Odtud posbíral zkušenosti a mohl tak začít s kroky pro otevření oboru v Pardubicích, jak sám udává v rozhovoru.

Další věcí byla geografická poloha Pardubic, nachází se tu dvě krajská města v těsné blízkosti, Pardubice a Hradec Králové. Pardubice mají na školách v oblasti zdravotnictví ošetrovatelské obory, v Hradci Králové to jsou spíše lékařské obory. Fakulty se tedy v určitých studijních předmětech domlouvaly na vzájemné spolupráci. V Hradci Králové se nachází Fakulta vojenského zdravotnictví, která vyučuje profesionální vojáky a obor ZZ pro ně byl lukrativním oborem pro pár jejich studentů. To zapříčinilo vznik další vzájemné dohody a spolupráce, která spočívala v tom, že FZS v Pardubicích přijme přibližně 10 studentů vojáků z Fakulty vojenského zdravotnictví v Hradci Králové ke studiu oboru ZZ. Na oplátku Fakulta vojenského zdravotnictví bude vyučovat některé předměty v Hradci Králové a to takové, na které nemá fakulta v Pardubicích erudované odborníky. Všechna tato fakta byla velice nápomocná k jasnému otevření oboru. Každá vysoká škola, která poskytuje obor ZZ, měla své určité důvody k otevření.

Byl o obor zdravotnického záchranáře zájem?

Na základě analýzy interních dokumentů (2015) bylo zjištěno, že o obor byl a stále je veliký zájem. Poukazuje na to počet přihlášených uchazečů na obor ZZ. Zájemců do nově otevřeného oboru v roce 2008 bylo 63, oproti tomu v roce 2015 jich bylo už 163, to je o 100 uchazečů více. Mezi prvními zájemci byli i tací, kteří měli již vystudovaný obor ZZ na vyšší odborné škole, což při rozhovoru zmínil pan bakalář Malý, jenž je toho sám důkazem. Důvodem byla možnost získat vyšší titul, než DiS, což by zřejmě zvýšilo pravděpodobnost jejich přijetí na ZZS. Na základě toho se rozhodli pro studium na vysoké škole. Zájem uchazečů, kteří byli zároveň absolventi a disponovali titulem DiS., byl spíše typický pro první a druhý rok otevření oboru,

dnes jsou uchazeči ve většině absolventi středních škol a gymnázií. Paní doktorka Škvrňáková se spolu s panem profesorem Pellantem v rozhovoru sešli s výpovědí, že obor ZZ je i pro ně velice lukrativním oborem, který mohli otevřít a jsou na to právem hrdí.

Další otázkou k zamyšlení je, zda všichni studenti, kteří se na obor dostanou, úspěšně dostudují. Podle pana profesora Pellanta bylo dobré, ke zvýšení zájmu uchazečů o obor, zvýšit a regulovat počet přijímaných studentů. Může dojít k tomu, že během náročného tříletého studia se někteří studenti dobrovolně rozloučí a zamíří jiným směrem. Důvodem může být kromě časové a fyzické náročnosti i nezvládnutí učiva, především co se týče studentů, kteří nestudovali na středních zdravotnických školách. Na druhou stranu se lze setkat i se studenty, kteří zjistí, že studium oboru ZZ je dostatečně nenaplnuje, popřípadě že nesplňuje jejich představy a že by se raději věnovali studiu jiného oboru. Počty studentů tak mohou klesat a ke státním závěrečným zkouškám nakonec dojdou pouze ti, kteří studium nejenom zvládli po všech stránkách, ale chtějí se v této oblasti uplatnit a vykonávat po absolvování studia povolání ZZ. První absolventi oboru ZZ opustili školu s bakalářským titulem v roce 2011 a bylo jich 19 z celkového počtu 35 zapsaných v prvním ročníku. S aktuálně posledními absolventy v roce 2015 byl počet úspěšných studentů u závěrečné státní zkoušky 31 z celkových 33 zapsaných studentů v prvním ročníku (Interní dokumenty FZS, 2015). Pan Profesor Pellant při rozhovoru uváděl, že jsou slabší a naopak silnější ročníky, rok od roku to je jiné, proto se snaží stále regulovat počty. K vyšším počtům absolventů, by se dalo říct, že v dnešní době internetů je nepřehledné množství informací o všech oborech. Různé portály radí uchazečům, jaký obor si vybrat a na co musí být připraveni. To rozhoduje o kvalitě budoucích studentů.

Jak se obor v průběhu času měnil?

Tak jak se měnily v průběhu času kompetence záchranáře a legislativní úprava, tak se musel měnit i obsah studijního plánu oboru ZZ. Časový vývoj oboru přinesl i díky grantům postupné vybudování a vybavování odborných učeben určené přímo ZZ. Získaly se tak prostory pro různé nácviky záchranných situací. V druhém roce chodu oboru se otevřela první samostatná učebna, kde se doposud provádí nácviky kardiopulmonální resuscitace, zajišťování pacientů různými pomůckami, jako jsou například dlahy a vakuové matrace a další situace simulující zranění (FZS, Výroční zpráva, 2009). Druhá učebna byla založena až v roce 2014 a slouží jako simulace vnitřku sanitního vozu, kde se také nacvičují různé modelové situace

pro práci v sanitce. Díky rozšíření počtu učeben bylo možno praktická cvičení rozdělit na více skupin po menším počtu studentů a žákům tak poskytnout větší prostor k nácviku simulací.

Když se porovná zahajující ročník 2008 (Univerzita Pardubice, 2016d) s ročníkem 2013 (Univerzita Pardubice, 2016e), je možné vidět nárůst předmětů ve všech semestrech. Lehké změny názvu jsou zde také, ale v sylabu mají totožný popis. Některé předměty jsou semestrálně proházené. Největší změnou jsou tedy předměty zařazené do studijního plánu navíc, které úvodní ročník 2008 neměl, a které představují pro studenty větší časovou náročnost. Utváření uceleného studijního plánu oboru ZZ do současné podoby, určitou dobu trvalo. Předměty se měnily, přibývaly a upravovaly tak, aby co nejlépe korespondovaly se stanovenými cíli oboru a kompetencemi ZZ. To ale ke studiu patří, protože obor a studijní plán je organický a mění se tak, jak se mění kompetence ZZ. Studijní plány se dále musí přizpůsobovat i legislativní úpravě a proto se mohou zmíněné plány měnit v závislosti na změnách zakotvených v aktualizovaných zákonech či vyhláškách. Dále se studijní plány přizpůsobují a upravují na základě výsledků předchozích ročníků a přihlíží se i k hodnocení a zpětné vazbě od studentů a absolventů.

Od pana bakaláře Malého, se při rozhovoru dostalo na téma kurzů, které studenti za tři roky absolvují. Když byl studentem začínajícího ročníku 2008, absolvoval pouze 3 kurzy, oproti tomu měl ročník 2013 kurzů 5. Pan bakalář uvádí, že je to stále málo, že kurzů by mělo být více, nejlépe v blízkosti Pardubic. V poslední době se mezi studenty oboru ZZ na FZS hodně diskutuje o tom, zda nejsou kurzy příliš finančně náročné.

Má studijní obor ZZ na FZS na Univerzitě Pardubice budoucnost?

Na základě analýzy posbíraných dat a vytvořených statistik v počtu uchazečů o obor ZZ a absolventů oboru je již na první pohled zřejmé, že obor má budoucnost a buduje si tak svoji vlastní historii (Interní dokumenty FZS, 2015). Příští rok, tj. 2017, to bude 9 let od založení oboru ZZ na FZS v Pardubicích a počet zájemců o obor stále několikanásobně převyšuje předpokládaný počet přijatých studentů. Počty zájemců o obor se v průměru pohybují kolem čísla 160, kdežto ke studiu je v průměru přijata pouze čtvrtina z nich.

Otázkou je, zda všichni absolventi najdou vzápětí práci na ZZS. Což je druhá strana mince. Například na ZZS v Pardubickém kraji je v současné chvíli plný stav co se týče ZZ. ZZS Pardubického kraje přijímá v současné chvíli pouze lékaře a operátora zdravotnického operačního střediska (ZZS Pardubického kraje, 2015). Jinou možností práce jsou po neúspěšné žádosti na ZZS, nejbližší tomu podobné oblasti jako ARO a urgentní příjmy. Tam se často

záchranářům nelíbí, není to totiž jejich vysněná práce. Většina z nich má poslanou přihlášku na ZZS. Jakmile se zde uvolní místo a dostanou pracovní nabídku, odcházejí pryč z nemocnice. Při rozhovoru bylo téma uplatnění záchranářů po studiu probíráno s paní doktorkou Škvrňákovou, která navrhovala (Ministerstvu zdravotnictví) umožnit ZZ dostudovat ošetřovatelství v plném rozsahu, aby se tak stali platnou všeobecnou sestrou, ovšem její návrh nebyl vyslyšen. Zrealizování tohoto návrhu by mohlo představovat řešení pro záchranáře, kteří se z důvodu velkého zájmu a konkurence nemohli uplatnit na ZZS, popřípadě ze zdravotních důvodů jim to nebylo umožněno. Dalším důvodem může být i neochota lidí stěhovat se za prací do vzdálenějších měst, kde by se například na záchranné službě mohli uplatnit, ale rodinu mají v městě, kde volné pracovní místo chybí a dojíždění již nevyhovuje. Mohli by si tak dodělat ošetřovatelství a uplatnit se alespoň v nemocnicích, kde by si budovali kariéru a navíc by nahradili nedostatek personálu, který dnes sužuje nemocnice po celé ČR (Zprávy aktuálně, 2016; Deník, 2016).

8 ZÁVĚR

V teoretické části bakalářské práce bylo cílem analyzovat a zpracovat dostupnou literaturu z oblasti vývoje ZZ se všemi náležitostmi. Vytyčeným cílem praktické části bylo nastudování podkladů a na základě osobních rozhovorů s pamětníky oboru ZZ, získat důležitá fakta. Cíle bakalářské práce byly tímto splněny.

První část bakalářské práce, teoretická část, se zaměřila na zachycení klíčových momentů v historickém vývoji ZZS na území ČR a v Pardubicích. První zmínky o záchranné službě se objevily již v 19. století. Podoba ZZS se značně vyvíjela až do roku 1993, kdy vešla v platnost vyhláška č. 434/1992 Sb. o zdravotnické záchranné službě. Protože se v dnešní době musí vše řídit platnými zákony, vyhláškami a normami, je zde zahrnutá i legislativa, na které jsou závislé ZZS a studijní obory ZZ. Vzhledem k tomu, že bakalářský titul může udělovat pouze vysoká škola, byl do teoretické části zahrnut vznik a vývoj FZS Univerzity Pardubice.

Praktickou část tvoří rozhovory se zakladateli studijního oboru ZZ, kteří jsou i nadále pedagogy na FZS v Pardubicích a studentem z ročníku prvních absolventů, který je dodnes aktivní na ZZS v Pardubicích. Díky těmto rozhovorům bylo možno popsat okolnosti vzniku a rozvoje studijního oboru. Zajímavým aspektem byl pohled obou pedagogů na obor, do kterého vkládali velké naděje, což se jim vyplatilo. V první řadě byly rozhovory zaměřeny na samotnou podstatu nápadu, založit nový obor ZZ na FZS. Velice zajímavým příspěvkem od pana profesora Pellanta bylo, že obor už viděl v chodu a to na Prešovské univerzitě. Vize tedy byla přejatá ze Slovenska a přetransformovaná do českých standardů. Na základě spolupráce FZS v Pardubicích a Fakulty vojenského zdravotnictví v Hradci Králové, která probíhala již v minulosti, vznikla mezi fakultami nová vzájemná dohoda a spolupráce týkající se oboru ZZ. Nebýt odborníků působících v různých odvětvích ve zdravotnictví, kteří vyučovali na fakultách, musela by FZS hledat více vlastních erudovaných pracovníků. To samé by platilo pro Fakultu vojenského zdravotnictví, pokud by chtěla sama založit obor ZZ. Dohoda přinesla oběma fakultám jenom samé výhody, jak z finančního hlediska, tak i z hlediska většího počtu vysoce kvalifikovaných kantorů. Obor ZZ se tak stal od všech jiných vysokých škol značně odlišný. V podstatě lze shrnout, že nevšední spojení dvou různých vysokých škol, respektive jejich fakult, má příznivý vliv na zájem uchazečů o obor. To dokazuje provedená analýza získaných dat, která sledovala vývoj uchazečů oboru ZZ na FZS, jenž má rostoucí tendenci. Podtrhává tak fakt, že o obor je obrovský zájem. To dále potvrzuje i poměr celkového počtu přihlášených uchazečů o obor ZZ k počtu skutečně přijatých studentů ke studiu oboru ZZ, který je až pětinasobný. Kdežto poměr celkového počtu přihlášených uchazečů na všechny

obory fakulty k počtu přijatých studentů ke studiu, je okolo trojnásobku. Posledním cílem bylo porovnat vývoj náplně studijního plánu oboru ZZ. V souhrnu jde o neustálou přeměnu studijního plánu, reagujícího na změny vnější, například změny legislativní, ale taky vnitřní, jako mohou být výsledky předchozích ročníků či zpětné vazby od studentů. Tento vývoj je tedy patrný. Přibyl počet nových předmětů, jako Komunikace a interaktivní procesy, Sociologie, Krizové řízení, Operační řízení v přednemocniční péči a neodkladné péči a Psychologie ve všech 6 semestrech, místo jednoho semestru, jak tomu bylo dříve. Jde mimo jiné o reakci na nové kompetence záchranáře a také na fakt, že komunikace je jednou z nejdůležitějších dovedností každého zdravotníka. Proto se do studijního plánu zahrnula komunikace, sociální věda a psychologie, obzvláště zdravotnická, která je nedílnou součástí ZZ. Do celkového pohledu je potřebné zmínit i navýšení časového rozsahu jednotlivých předmětů.

Přínos této práce vidím v celkovém pohledu na vzdělávání ZZ. Jde o popis a poskládání jednotlivých etap k utváření oboru až do jeho dnešní podoby. Prvotní podnět k otevření oboru ZZ přišel od pana profesora Pellanta. Jeho myšlenka otevřít obor musela být podložena pádnými argumenty, zda vůbec by měl být obor založen a co je potřebné, aby mohlo dojít k realizaci. Samozřejmostí byl i průzkum, zda by byl o obor ze strany uchazečů zájem. Při utváření podoby oboru ZZ musel být nadefinován studijní plán, tedy jak by obor vypadal, jaké předměty by se vyučovaly a kdo by je vyučoval. Celistvý návrh musel být následně schválen akreditační komisí a příslušnými ministerstvy. Poté bylo možné obor otevřít. Tento složitý proces je podrobně rozepsán v této práci. Dalo by se podotknout, že studenti, kteří dnes studují obor ZZ, to nemají lehké. Navýšil se počet předmětů, počet hodin také stoupl a obor se tak stal časově náročnějším než dříve. To by ale neměl být problém pro ty, kteří se studiu oboru ZZ chtějí věnovat naplno a vytvořit si k němu určitý vztah, tak jako jeho zakladatelé.

Výstupem práce jsou zpracované informace, které byly získány na základě analýzy dokumentů a rozhovorů s respondenty. Tato práce poukazuje na současnou podobu oboru ZZ na FZS Univerzity Pardubice.

Rozhovory s pamětníky a analýzy dokumentů poskytly možnost porovnat řadu důležitých informací, přes historické milníky do současné doby. Tato práce může poskytnout pohled na vývoj oboru ZZ a do budoucna může být inspirací k hledání dalších důležitých milníků oboru.

9 POUŽITÁ LITERATURA

1. ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE. *Historie a vývoj fakulty biomedicínského inženýrství 2016 [online]*. 2016 [cit.: 2016-04-17]. Dostupné z: <https://www.fbmi.cvut.cz/fakulta/historie>.
2. ČESKO. Zákon č. 96 ze dne 4. února 2004 o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 30, s. 1452-1480. Dostupný také z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=96&r=2004>.
3. ČESKO. Vyhláška č. 39 ze dne 11. ledna 2005, kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2005, částka 8, s. 189-211. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=39&r=2005>.
4. ČESKO. Zákon č. 374 ze dne 6. listopadu 2011 o zdravotnické záchranné službě. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011a, částka 131, s. 4839-4848. Dostupný také z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?O=6&T=406>.
5. ČESKO. Zákon č. 372 ze dne 6. listopadu 2011 o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011b, částka 131, s. 4730-4799. Dostupný také z: <http://www.psp.cz/en/sqw/sbirka.sqw?o=6&T=405>.
6. ČESKO. Vyhláška č. 55 ze dne 1. března 2011 o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011c, částka 20, s. 482-544. Dostupný také z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=55&r=2011>. ISSN 1211-1244.
7. ČESKO. Zákon č. 105 ze dne 25. března 2011, kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011d, částka 40, s. 1053-1055. Dostupný také z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?o=6&T=206>.

8. ČESKO. Vyhláška č. 296 ze dne 3. září 2012 o požadavcích na vybavení poskytovatele zdravotnické dopravní služby, poskytovatele zdravotnické záchranné služby a poskytovatele přepravy pacientů neodkladné péče dopravními prostředky a o požadavcích na tyto dopravní prostředky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 105, s. 3890-3897. Dostupný také z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=296&r=2012>.
9. DENÍK. *Kvůli nedostatku sester a přetížení lékařů musí nemocnice v Praze rušit lůžka [online]*. 2016 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/kvuli-nedostatku-sester-a-pretizeni-lekaru-musi-nemocnice-v-praze-rusit-luzka-20160314-yltb.html.
10. DVOŘÁČEK, David. *Historie zdravotnické záchranné služby v ČR [online]*. 2010 [cit. 2016-03-18]. ISSN 1212-1924. Dostupné z: http://urgentnimediceina.cz/casopisy/UM_2010_01.pdf
11. E-ZPRAVODAJ UNIVERZITY PARDUBICE. *E-Zpravodaj [online]*. 2016 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://zpravodaj.upce.cz/osobnosti/2016/arnost-pellant/>.
12. FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY V PLZNI. *Výroční zpráva o činnosti Fakulty zdravotnických studií Západočeské univerzity v Plzni 2009 [online]*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2010 [cit.: 2016-04-17]. Dostupné z: http://www.fzs.zcu.cz/about/vyznamne_dokumenty_FZS/verejne/vyrocní_zpravy/94-VZ_FZS_2009_-_FINAL_-_11.8.2010.pdf
13. FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ. *Bakalářské programy [online]*. 2016 [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <https://www.upce.cz/fzs/studium/bakalarske.html>.
14. FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ. *Výroční zpráva o činnosti Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice 2009 [online]*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2009 [cit.: 2016-03-26]. Dostupné z: <http://dokumenty.upce.cz/FZS/uredni-deska/zakladni-dokumenty/vyrocní-zpravy/archiv-vz-o-cinnosti/vz.pdf>
15. FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ. *Výroční zpráva o činnosti Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice 2014 [online]*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2015 [cit.: 2016-01-05]. Dostupné z: <https://dokumenty.upce.cz/FZS/uredni-deska/zakladni-dokumenty/vyrocní-zpravy/vz-cinnost-2014.pdf>

16. INTERNÍ DOKUMENTY FAKULTY ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ UNIVERZITY PARDUBICE. *Statistiky počtu studentů v oboru ZZ z let 2008 – 2015 poskytnuté paní proděkanou Škvrňákovou pro bakalářskou práci*. Pardubice: Univerzita Pardubice. 2015.
17. JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *Výroční zpráva o činnosti Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích 2005* [online]. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2006 [cit.: 2016-04-17]. Dostupné z: http://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/annual_report/folder.2004-07-15.1863871332/vyrocni_zprava_2005.pdf/view.
18. KOMORA ZÁCHRANÁŘŮ. *Komora záchranářů zdravotnických záchranných služeb České republiky* [online]. 2016 [cit. 2016-02-26]. Dostupné z: <https://www.komorazachranaru.cz/aktualita/1-7-2013-rozdily-mezi-zdravotnickymi-zachranari>.
19. MASARYKOVA UNIVERZITA. *Výroční zpráva o činnosti Masarykovi Univerzity 2012* [online]. Brno: Masarykova Univerzita, 2013 [cit.: 2016-01-05]. Dostupné z: https://www.muni.cz/media/docs/1017/MU_VZ2012.pdf
20. OSTRAVSKÁ UNIVERZITA V OSTRAVĚ. *Nabízené obory 2016* [online]. 2016 [cit.: 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.osu.cz/index.php?kategorie=35787&id=480>.
21. PARAMEDIK. *Starajíce o štěstí jiných, nacházíme své vlastní (Platon)*. 2016 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://www.paramedik.estranky.cz/>.
22. UNIVERZITA PARDUBICE. *Informační systém studijní agendy* [online]. 2016c [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <https://portal.upce.cz/portal/studium/prohlizeni.html>.
23. UNIVERZITA PARDUBICE. *Informační systém studijní agendy* [online]. 2016d [cit. 2016-03-19]. Dostupné z: https://portal.upce.cz/portal/studium/prohlizeni.html?pc_pagenaavigationalstate=H4sIAAAAAAAAAAAGNgYGBkYDGOsLAUZmQAsTmKSxJLUrITK8E8EV1LIyNjY3MjA2MzC1MTc3MTQwNjoAwDAHpTCJU4AAAA.

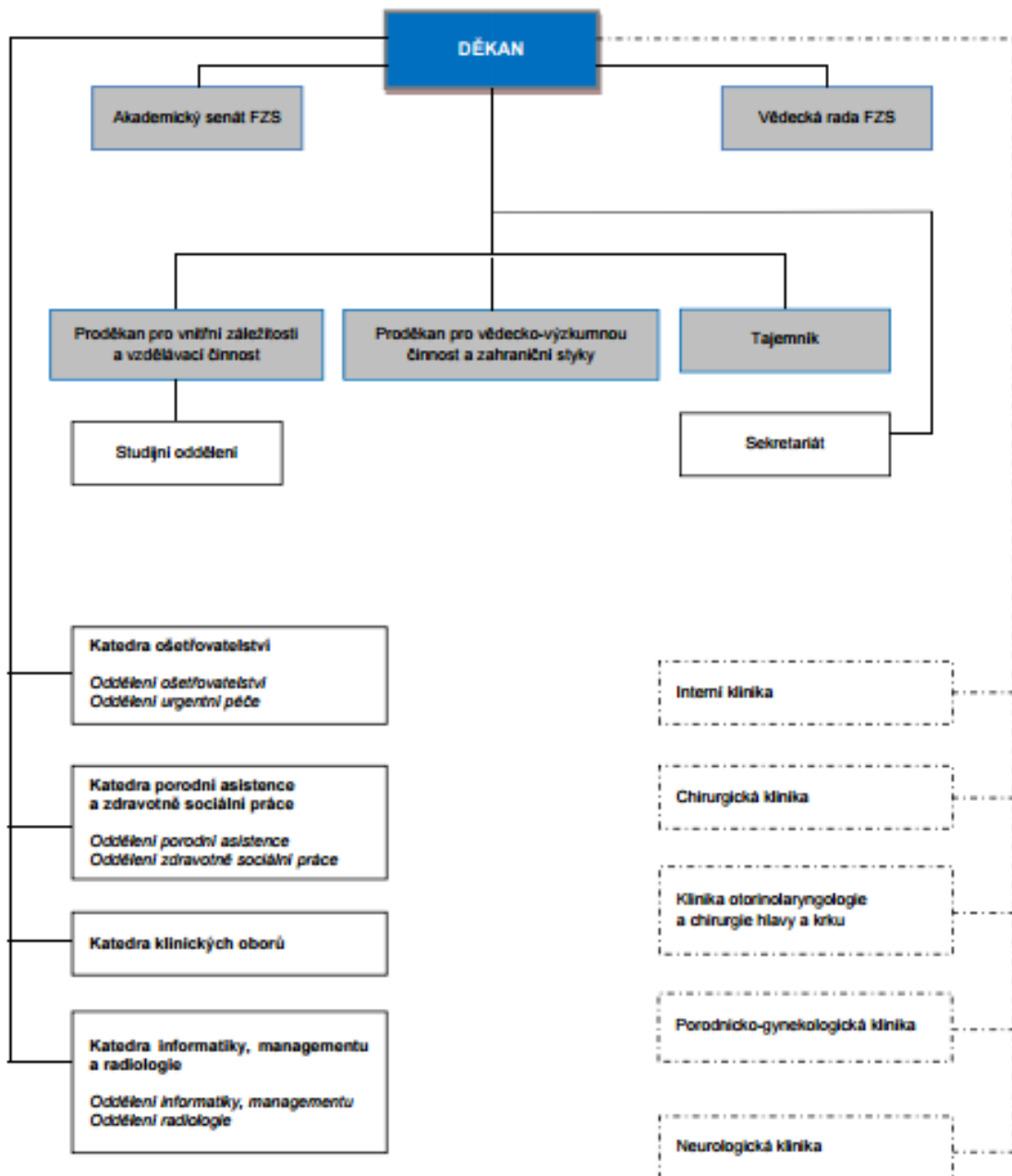
24. UNIVERZITA PARDUBICE. *Informační systém studijní agendy [online]*. 2016e [cit. 2016-03-19]. Dostupné z:
https://portal.upce.cz/portal/studium/prohlizeni.html?pc_pagenaavigationalstate=H4sIAAAAAAAAAAAGNgYGBkYDG0sLAUZmQAsTmKSxJLUr1TK8E8EV1LIyNjY3MjA2MzC1MTc3MTAyMzoAwDALV2V7Y4AAAA.
25. UNIVERZITA PARDUBICE. *Univerzita Pardubice [online]*. 2013 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <https://www.upce.cz/fzs/fakulta/o-fakulte.html>.
26. UNIVERZITA PARDUBICE. *Univerzita Pardubice [online]*. 2016a [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <https://www.upce.cz/lideUPa.html?id=25E09395-738C-465C-BE9E-C90DC8940E52>.
27. UNIVERZITA PARDUBICE. *Univerzita Pardubice [online]*. 2016b [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <https://www.upce.cz/lideUPa.html?id=63FB1FC4-49DD-41D3-9345-C767438AC828>.
28. ÚSTAV ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ TECHNICKÉ UNIVERZITY V LIBERCI. *Nové studijní obory 2016 [online]*. 2016 [cit.: 2016-04-17]. Dostupné z:
<http://www.uzs.tul.cz/cs/otevirame-studijni-obor-zdravotnicky-zachranar>.
29. VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014, 189 s. ISBN 978-80-246-2477-8.
30. VYSOKÁ ŠKOLA ZDRAVOTNICKÁ V PRAZE. *Časová osa Vysoké školy zdravotnické školy 2016 [online]*. 2016 [cit.: 2016-04-17]. Dostupné z:
http://www.vszdrav.cz/userdata/files/Casova_osa_VSZ_2016_kveten.pdf
31. ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA PARDUBICKÉHO KRAJE. *Kariéra [online]*. 2015 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://www.zzspak.cz/kariera.html>.
32. ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA PARDUBICKÉHO KRAJE. *Výroční zpráva 2014 [online]*. Pardubice: Zdravotnická záchranná služba., 2015 [cit.: 2016-01-05]. Dostupné z:
<http://www.zzspak.cz/soubory/q>.
33. ZEMANOVÁ, Pavla. *Organizace zdravotnické záchranné služby v pardubickém regionu a úloha nelékařských pracovníků v přednemocniční péči [online]*. Hradec Králové, 2011. 60 s. [cit.: 2016-01-05]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/110646/>.

34. ZPRÁVY AKTUÁLNĚ. *Nedostatek lékařů a sester je časovaná bomba. Hrozí zhroucení, varují ředitelé nemocnic [online].* 2016 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z:
<http://zpravy.aktualne.cz/domaci/reditele-nemocnic-nedostatek-personalu-sami-nevyresime-stat/r~57c681a0d4a911e584160025900fea04/>.

10 PŘÍLOHY

Příloha A – <i>Organizační struktura Fakulty zdravotnických studií</i>	76
Příloha B – <i>Vyhláška č. 55/2011 Sb. - §17</i>	77
Příloha C – <i>Vyhláška č. 55/2011 Sb. - §109</i>	79
Příloha D – <i>Seznam plánovaných otázek rozhovorů</i>	80

Příloha A – Organizační struktura Fakulty zdravotnických studií (FZS, 2014)

§ 17

Zdravotnický záchranář

(1) Zdravotnický záchranář vykonává činnosti podle § 3 odst. 1 a dále bez odborného dohledu a bez indikace poskytuje v rámci přednemocniční neodkladné péče, včetně letecké záchranné služby, a dále v rámci anesteziologicko-resuscitační péče a v rámci akutního příjmu specifickou ošetrovatelskou péči. Přitom zejména může:

- a) monitorovat a hodnotit vitální funkce včetně snímání elektrokardiografického záznamu, průběžného sledování a hodnocení poruch rytmu, vyšetření a monitorování pulzním oxymetrem,
- b) zahajovat a provádět kardiopulmonální resuscitaci s použitím ručních křísicích vaků, včetně defibrilace srdce elektrickým výbojem po provedení záznamu elektrokardiogramu,
- c) zajišťovat periferní žilní vstup, aplikovat krystaloidní roztoky a provádět nitrožilní aplikaci roztoků glukózy u pacienta s ověřenou hypoglykemií,
- d) provádět orientační laboratorní vyšetření určená pro urgentní medicínu a orientačně je posuzovat,
- e) obsluhovat a udržovat vybavení všech kategorií dopravních prostředků, řídit pozemní dopravní prostředky, a to i v obtížných podmínkách jízdy s využitím výstražných zvukových a světelných zařízení,
- f) provádět první ošetření ran, včetně zástavy krvácení,
- g) zajišťovat nebo provádět bezpečné vyproštění, polohování, imobilizaci, transport pacientů a zajišťovat bezpečnost pacientů během transportu,
- h) vykonávat v rozsahu své odborné způsobilosti činnosti při řešení následků hromadných neštěstí v rámci integrovaného záchranného systému,
- i) zajišťovat v případě potřeby péči o tělo zemřelého,
- j) přejímat, kontrolovat a ukládat léčivé přípravky, manipulovat s nimi a zajišťovat jejich dostatečnou zásobu,
- k) přejímat, kontrolovat a ukládat zdravotnické prostředky a prádlo, manipulovat s nimi a zajišťovat jejich dezinfekci a sterilizaci a jejich dostatečnou zásobu,
- l) provádět neodkladné výkony v rámci probíhajícího porodu,

- m) přijímat, evidovat a vyhodnocovat tísňové výzvy z hlediska závažnosti zdravotního stavu pacienta a podle stupně naléhavosti, zabezpečovat odpovídající způsob jejich řešení za použití telekomunikační a sdělovací techniky,
- n) provádět telefonní instruktáž k poskytování první pomoci a poskytovat další potřebné rady za použití vhodného psychologického přístupu.

(2) Zdravotnický záchranář v rámci přednemocniční neodkladné péče, včetně letecké záchranné služ-by, a dále v rámci anesteziologicko-resuscitační péče a v rámci akutního příjmu může bez odborného dohledu na základě indikace lékaře vykonávat činnosti při poskytování diagnostické a léčebné péče. Přitom zejména může:

- a) zajišťovat dýchací cesty dostupnými pomůckami, zavádět a udržovat inhalační kyslíkovou terapii, zajišťovat přístrojovou ventilaci s parametry určenými lékařem, pečovat o dýchací cesty pacientů i při umělé plicní ventilaci,
- b) podávat léčivé přípravky, včetně krevních derivátů,
- c) asistovat při zahájení aplikace transfuzních přípravků a ošetřovat pacienta v průběhu aplikace a ukončovat ji,
- d) provádět katetrizaci močového měchýře dospělých a dívek nad 10 let,
- e) odebírat biologický materiál na vyšetření,
- f) asistovat při porodu a provádět první ošetření novorozence,
- g) zajišťovat intraoseální vstup.

§ 109

Zdravotnický záchranář pro urgentní medicínu

(1) Zdravotnický záchranář pro urgentní medicínu vykonává činnosti podle § 17 a § 54 písm. a) a dále poskytuje specifickou ošetrovatelskou péči a neodkladnou diagnosticko-léčebnou péči na úseku neodkladné péče, anesteziologicko-resuscitační péče a v rámci akutního příjmu. Přitom zejména může:

a) bez odborného dohledu a bez indikace lékaře

1. zajišťovat dýchací cesty dostupnými pomůckami u pacienta staršího 10 let při provádění kardiopulmonální resuscitaci,
2. zahájit a provádět kardiopulmonální resuscitaci pomocí použití přístrojů k automatické srdeční masáži, včetně defibrilace srdce elektrickým výbojem po provedení záznamu elektrokardiogramu, a podání léčiv pro resuscitaci bezprostředně nezbytných,
3. odebírat biologický materiál na vyšetření,
4. zavádět a udržovat kyslíkovou terapii,
5. zajišťovat intraoseální vstup,
6. zajišťovat stálou připravenost pracoviště, včetně funkčnosti speciální přístrojové techniky a materiálního vybavení; sledovat a analyzovat údaje na speciální přístrojové technice, rozpoznávat technické komplikace a řešit je,
7. provádět zdravotnickou část záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech v součinnosti s velitelem zásahu.

b) bez odborného dohledu na základě indikace lékaře

1. provádět měření a analýzu fyziologických funkcí pomocí přístrojové techniky, včetně využití invazivních metod,
2. provádět externí kardiostimulaci,
3. provádět tracheobronchiální laváže pacientů s tracheální intubací,
4. zavádět gastrickou sondu a provádět výplach žaludku u pacienta při vědomí,
5. zavádět gastrickou sondu a provádět výplach žaludku u pacienta staršího 10 let v bezvědomí se zajištěnými dýchacími cestami,
6. provádět extubaci tracheální kanyly.

Příloha D – *Seznam plánovaných otázek rozhovorů*

Rozhovor s Prof. MUDr. Arnoštem Pellantem, DrSc.

1. Moje první otázka míří k úplnému začátku a to, jak se zrodil nápad založit obor zdravotnický záchranář?
2. Jaký byl impulz k otevření tohoto oboru?
3. Kdo Vám s tím pomáhal, měl jste mezi sebou další osoby, které to chtěli realizovat s Vámi?
4. Nechal jste se inspirovat od jiných škol, které už měli obor Zdravotnického záchranáře otevřený?
5. Co se na začátku muselo zařídit, než se takový obor otevře? (Než ho akreditace schválí?)
6. Jak muselo vypadat zázemí? Co všechno za učební nástroje muselo být k dispozici?
7. Měl jste možnost spolupráce s katedrami?
8. Jaké odborníky jste potřeboval? Kdo mezi ně patřil?
9. Jak jste sháněl vyučující?
10. Narazil jste na nějaké překážky?
11. Jaká byla pozitiva k otevření oboru?
12. Na druhou stranu, jaká byla negativa k otevření oboru?
13. Pro kolik studentů se obor v prvním roce otevřel?
14. Když se obor otevřel, byl jste za první rok spokojen s jeho vedením?
15. Poslední otázkou je, zda jste spokojen se současnou podobou oboru?

Rozhovor s Mgr. Janou Škvrňákovou, Ph.D.

1. První otázkou, by mě zajímalo, jakou měrou jste se podílela na vzniku a otevření oboru zdravotnický záchranář v Pardubicích?
2. Šla jste do toho dobrovolně, nebo jste byla vyzvána k pomoci?
3. Proč se otevíral tento obor právě v Pardubicích?
4. Jaký byl impulz k otevření tohoto oboru?
5. Co se na začátku muselo zařídit, než se takový obor otevře?
6. Byly nějaké překážky k otevření oboru?
7. Jaká jste viděla pozitiva na otevření oboru?
8. Naopak jaká negativa jste zde viděla?
9. Chystají se nějaké změny pro tento obor do budoucna?
10. Poslední otázkou je, zda jste spokojena se současnou podobou oboru?

Rozhovor s Bc. Alešem Malým, DiS.

1. První otázka bude směřována k tomu, proč jste si tento obor ke studiu vybral?
2. Věděl jste, že je to první ročník tohoto oboru?
3. Pamatujete si na předměty, které jste musel absolvovat?
4. Jak probíhaly praktické předměty, které jste musel absolvovat?
5. Byli kantoři na škole pouze interní, nebo Vás vyučovali i externí specialisté z různých zdravotnických oborů?
6. Jaké kurzy jste v rámci vyučování podstoupil?
7. Jaké pomůcky jste měli v rámci školy k dispozici?
8. Měli jste nějakou speciální učebnu pro daný obor?
9. Kolik Vás v prvním ročníku nastupovalo na nový obor?
10. Jaká jste viděl pozitiva na tomto oboru?
11. Na druhou stranu jaká negativa jste na tomto oboru viděl?
12. Přinesla Vám škola to, co jste od ní očekával?
13. Poslední otázkou, mě zajímá, jestli jste hned po úspěšném absolvování sehnal práci na zdravotní záchranné službě?